

REVISION AF PLANTENYHEDSLOVEN

Betænkning fra
Landbrugsministeriets udvalg til
revision af plantenyhedsloven

ex. 2

BETÆNKNING NR. 1097

LANDBRUGSMINISTERIET · APRIL 1987

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6676-9

Stougaard Jensen/København

La 00-177-bet.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

I.	Udvalgets nedsættelse, kommissorium og arbejde	
	samt resumé af udvalgets forslag	side 1
	Resumé af udvalgets forslag	side 4
II.	Lovmæssig baggrund og udviklingen heri	side 7
III.	Udvalgets generelle overvejelser	side 8
	a. Hidtidige erfaringer/ændringsforslag i	
	hovedtræk	side 8
	UPOV-konventionen	side 9
	Dansk lov og administration	side 11
	Forholdet mellem forædlere og producenter	side 14
	b. Forventet udvikling i forædlerbeskyttelsen	side 15
	c. Sigtet med lovrevisionen	side 16
IV.	Udvalgets overvejelser vedr. udvalgte konkrete problemer i relation til plantenyhedsbeskyttelse	side 17
	1. Omfanget af den ret, der tillægges forædleren	side 17
	2. Definition af begrebet forædling	side 19
	3. Mutationer og minimumsafstande	side 20
	4. Kontraktlig sammenblanding af nyhedsbeskyttede-, anmeldte og ikke beskyttede sorter samt varemærker	side 21
	5. Varemærker brugt som produktbeskyttelse i forbindelse med planter	side 22

6. Varemærkebeskyttede tillægsbetegnelser	side 23
7. Beskyttelse af det færdige produkt	side 25
8. Adgang for borgerne i ikke-UPOV-lande til beskyttelse	side 26
9. Udlejning af formeringsmateriale	side 26
10. Muligheden for anvendelse af forskellige beskyttelsessystemer i de enkelte unionslande	side 27
11. Plantenyhedens stabilitet og ensartethed	side 28
12. Referencekollektion	side 30
13. Inddragelse af nye arter	side 31
14. Plantenyhedsnævnet (nedsættelse af fagudvalg m.m.)	side 33
15. Offentliggørelse af anmeldte nyheder	side 33
16. Meddelelse om registrering, annullering eller slettelse	side 34
17. Udformning af nyhedsbrev	side 35
18. Producentens pligt til at købe formeringsmateriale hos forædleren	side 35
19. Vilårsnævnet	side 37
20. Anmeldelse med prioritet	side 39
21. Beskyttelse og licensbetaling i anmeldelsesperioden	side 40

22. Beskyttelsesperiodens længde	side 41
23. Kontrolmuligheder	side 42
24. Udenlandske forædleres danske repræsentation	side 43
25. Tvistigheder, valg af værneting	side 44
26. Indførelse af standardkontrakter	side 45
27. Forskellige vilkår for producenterne i de enkelte unionslande	side 47
28. Manglende harmonisering af nationale arts- lister	side 47

Bilag;

udkast til Lov om Plantenyheder

I. Udvalgets nedsættelse, kommissorium og arbejde samt resumé af udvalgets forslag.

Den 2. december 1983 nedsatte landbrugsministeren et udvalg, der med henblik på udarbejdelse af forslag til en revision af loven om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter skulle gennemgå den af UPOV udarbejdede modellov samt den gældende lovgivning om forædlerbeskyttelse i andre UPOV-medlemslande.

Følgende institutioner og erhvervsorganisationer har været repræsenteret i udvalget:

Kontorchef i Landbrugsministeriet Henrik Wanscher, formand for udvalget.

Kontorchef Halvor Skov, som repr. for Statens Planteavlsvvalg

Videnskabelig ass. Flemming Espenhain, som repr. for Statens Planteavlsvvalg

Kontorchef Arent B. Josefsen, som repr. for Statens Planteavlsvvalg

Chefkonsulent Frank Bennetzen, som repr. for Landbrugsrådet

Fuldmægtig Kristian Østergaard, som repr. for De danske Landboforeninger

Fuldmægtig Carl Erik Nielsen, som repr. for Danske Husmandsforeninger

Forsøgsleder Aage Munk,	som repr. for Sammenslutningen af Danske Sortsejere af Korn
Direktør Jørgen Jørgensen,	som repr. for Sammenslutningen af Danske Sortsejere af Korn
Direktør Torben Lunde,	som repr. for Foreningen af Danske Stammejere af Mark- og Havefrø
Gartneriejer Otto Koch,	som repr. for Dansk Erhvervsgartnerforening
Kommitteret Aage Lyck,	som repr. for Dansk Erhvervsgartnerforening
Direktør Mogens N. Olesen,	som repr. for Forædlerforeningen for vegetativt formerede Planter
Forsøgsleder Søren Hvid,	som repr. for Forædlerforeningen for Vegetativt formerede Planter
Sekretariatschef O. Bech Bondesen,	som repr. for Brancheudvalget for Frø

Landbrugsministeriets 1. afdeling, 1. kontor har fungeret som sekretariat for udvalget.

Kontorchef Halvor Skov udtrådte af udvalget pr. 31. december 1985 i forbindelse med sin pensionering.

Jørn Hansson er på et senere tidspunkt indtrådt i udvalget i stedet for forsøgsleder Søren Hvid, som repræsentant for Forædlerforeningen for Vegetativt formerede Planter.

Chefkonsulent Frank Bennetzen har ved de fleste møder været repræsenteret ved sin suppleant landskonsulent Bent **Ullerup**.

Direktør Torben Lunde har ved de fleste møder været repræsenteret ved forsøgsleder Henry D. Hansen.

Udvalget har afholdt 11 møder. På udvalgets 2. møde besluttedes det at nedsætte et underudvalg til behandling af de særlige problemer inden for det vegetativt formerede område, specielt havebruget. Underudvalget har afholdt 5 møder.

_____°_____

Der var fra arbejdets begyndelse enighed mellem udvalgets medlemmer om, at udvalgsarbejdet primært skulle tage sigte på en revision af den danske lov. Ved udvalgsarbejdets begyndelse gav flere organisationers udvalgsmedlemmer imidlertid udtryk for, at med den meget betydelige internationale samhandel med jordbrugsprodukter kunne en dansk lovrevision kun betragtes som en mindre del af en større helhed, og man ønskede derfor at vurdere hele spørgsmålet om forædlerbeskyttelse i en større og bredere sammenhæng.

Pågældende organisationer og udvalgsmedlemmer har tilkendegivet, at der ikke hersker uenighed eller utilfredshed med den overordnede målsætning for og de intentioner, der ligger bag Den internationale Konvention om beskyttelse af plantenyheder (UPOV-konventionen) og den danske lov, men har påpeget, at UPOV-konventionen efter deres opfattelse medfører uhensigtsmæssige begrænsninger i lovgivningen på en række centrale områder.

Der var på denne baggrund enighed i udvalget om, at arbejdet måtte indeholde en samlet vurdering af forædlerbeskyttelsen og dens praktiske funktion her i landet baseret på UPOV-konventionen, national lovgivning og administration og forholdet mellem forædler og producent.

Den lovmæssige baggrund for beskyttelse af plantenyheder er beskrevet i afsnit II. Udvalgets overordnede og principielle synspunkter er indeholdt i afsnit III, medens udvalgets konkrete overvejelser vedr. udvalgte emner, hvor der ansås at være særlige problemer og/eller behov for særlig afklaring af forholdene, er indeholdt i afsnit IV. Endvidere er som bilag til betænkningen optaget udvalgets udkast til forslag med bemærkninger til en ny lov om plantenyheder.

Resumé af udvalgets forslag.

Udkast til lov om plantenyheder.

Udvalget har udarbejdet et udkast til en lov om plantenyheder, som udvalget foreslår forelagt for Folketinget snarest muligt med henblik på vedtagelse i samlingen 1986/87. Udkastet er optaget som bilag til betænkningen.

Udvalget har med det fremlagte lovudkast uden at ændre lovens formål foretaget en omfattende ændring i lovens opbygning med henblik på at skabe den størst mulige grad af enkelthed og klarhed, og i det omfang UPOV-konventionen giver mulighed herfor tilrettelægge den danske administration på den for alle parter mest hensigtsmæssige måde.

Afgrænsning af forædlerretten.

Udvalget har anset det for hensigtsmæssigt i den foreslåede lovtekst og bemærkningerne hertil at tydeliggøre beskyttelsens omfang, men foreslår ikke ændringer heraf. Udvalget har i forbindelse hermed drøftet retten til evt. mutationer og fastholder princippet om, at den, der finder en ny plante, er ejer af rettighederne til den. For sorter, der har tilbøjelighed til at mutere, finder udvalget dog, at der bør være adgang til at træffe aftale om en evt. fordelingsordning. Aftaler herom bør dog alene indgås mellem de berørte organisationer og holdes inden for rammerne af EFs konkurrenceregler.

Udvalget har drøftet, om det ville være ønskeligt og hensigtsmæssigt med beskyttelse af en plantenyhed allerede fra anmeldelsestidspunktet, og foreslår at der indføres adgang hertil efter anmodning fra forædleren, dog således at beskyttelsesperiodens længde i så fald regnes fra tidspunktet for anmodningens indgivelse, og at licensbeløb i anmeldelsesperioden skal deponeres på en spærret konto i et pengeinstitut og først frigives ved den endelige registrering.

Vilkår for udnyttelse af en plantenyhed.

Udvalget går ind for en fastholdelse af forædlerens ret til selv at fastsætte sine vilkår for udnyttelsen af en plantenyhed, men præciserer i lovtekst og bemærkninger, at disse kun må vedrøre den erhvervsmæssige formering af plantenyheden, udbud til salg og salg af formeringsmateriale samt licensbetaling. Vilkårene skal i øvrigt være rimelige og ens for alle.

Beskyttelsesperiodens længde/Varemærkebeskyttet tillægsangivelse.

Udvalget anbefaler, at beskyttelsesperioden for alle arter fastsættes til 25 år.

For prydplanters vedkommende har udvalget bemærket sig, at der foreligger en aftale mellem havebrugets organisationer gående ud på, at en forlængelse af beskyttelsesperioden inden for dette område forudsatte en løsning af problemer, der er konstateret i forbindelse med forædlerens anvendelse af varemærkeregistreret tillægsbetegnelse.

Justitsministeriet og Industriministeriet har underhånden tilkendegivet, at der ikke vil opstå lovtekniske problemer eller problemer i forhold til varemærkeloven, hvis det lovfæstes, at sortsejeren først kan opkræve licens af en varemærkebeskyttet tillægsbetegnelse efter forløbet af 25 år regnet fra dagen for

beskyttelsesbrevet for plantenyheden, forudsat at en sådan begrænsning ikke indføres med tilbagevirkende kraft.

Offentlig administration.

Udvalget finder, at der bør ske en udbygning af samarbejdet med de berørte organisationer både i relation til de faglige og de politiske elementer i administrationen. Udvalget anbefaler, at der nedsættes et rådgivende udvalg i Landbrugsministeriets regi til drøftelse af de overordnede erhvervspolitiske forhold i forbindelse med plantenyhedsloven, herunder det internationale samarbejde.

Udvalget anbefaler, at Plantenyhedsnævnet opretholdes som overordnet organ vedr. alle faglige spørgsmål, og at der til støtte for nævnet nedsættes fagudvalg dækkende alle områder.

Udvalget anbefaler, at Plantenyhedsnævnet efter drøftelse med organisationerne gennemfører forbedringer i informationsprocedurerne vedr. anmeldelse, registrering og slettelse af plantenyheder, og at administrationen i almindelighed tilrettelægges med henblik på at sikre den størst mulige offentlige tilgængelighed.

Udvalget har drøftet de hidtidige erfaringer med hensyn til Vilkårsnævnet for Plantenyhedsnævnet. Udvalget finder, at der fortsat er behov for et sådant nævn og anbefaler derfor, at det opretholdes, men bringes til at fungere efter sin hensigt.

På dette grundlag afgiver udvalget sin betænkning til landbrugsministeren.

København, den 17. december 1986.

Frank Bennetzen O. Bech Bondesen Flemming Espenhain

Jørn Hansson Arent B. Josefsen Jørgen Jørgensen

Otto Koch Torben Lunde Aage Lyck

Aage Munk Carl Erik Nielsen Mogens N. Olesen

Henrik Wanscher (form.) Kristian østergaard

II. Lovmæssig baggrund og udviklingen heri.

Den Internationale Konvention om Beskyttelse af Forædlerrettigheder for Planter (UPOV-konventionen) blev undertegnet i Paris den 2. december 1961 og blev ratificeret af Danmark den 4. juli 1968. Konventionen trådte i kraft for Danmarks vedkommende den 6. oktober 1968, (jf. Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 128 af 10. december 1968 - Lovtidende C).

En mindre revision af konventionen af administrativ karakter blev vedtaget den 10. november 1972 og trådte for Danmarks vedkommende i kraft den 11. februar 1977, (jf. Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 16 af 23. februar 1978 - Lovtidende C).

En mere omfattende revision af konventionen blev vedtaget den 23. oktober 1978 og trådte for Danmarks vedkommende i kraft den 8. november 1981.

Danmark har gennemført konventionen ved lov nr. 169 af 15. maj 1968 om ændring af lov om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter (lov nr. 205 af 16. juni 1962).

Loven er senest ændret ved lov nr. 131 af 25. marts 1981, (jf. Folketingstidende 1980/81, sp. 5734, 7257-59, 7947-48 og 8330-31, till. A, sp. 3689 till. B, sp. 477, og till. C, sp. 415.

Ved denne lovændring blev den seneste konventionsændring gennemført i Danmark.

Formålet med konventionen har været at indføre en ophavsret for planteforældre, beslægtet med den patentret, der gives opfindere inden for industri og håndværk og med forfatter- og kunstnerret og lignende for at sikre, at forælderen får et rimeligt vederlag for sit forædlingsarbejde. På baggrund af jordbrugserhvervenes struktur blev der dog samtidig, som hjemlet ved konventionen, fastsat visse indskrænkninger i forædlerens eneret af hensyn til offentlig interesse og for at sikre mod urimelige vilkår for tilladelse til formering.

UPOVs sekretariat, der har sæde i Genève, Schweiz, har gennem lang tid arbejdet for en tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af plantenyheder og har med henblik herpå udarbejdet en "modellov". En sådan tilnærmelse af de nationale lovgivninger kunne måske have betydning ikke mindst for de UPOV-medlemsstater, der også er medlemmer af De europæiske Fællesskaber (Belgien, Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland, Frankrig, Irland, Italien, Nederlandene, Spanien og Storbritannien). Man er bekendt med, at EF-kommissionen har iværksat interne overvejelser om en harmonisering af medlemsstaternes lovgivning på dette område; men der foreligger endnu ikke konkrete forslag fra Kommissionens side.

III. Udvalgets generelle overvejelser.

a. Hidtidige erfaringer/ændringsforslag i hovedtræk.

Siden konventionens fremkomst er der sket en betydelig udvikling. Det gælder på det tekniske såvel som på det bioteknologiske område inden for forædling og formering af planter. Det

gælder også det internationale samarbejde om plantenyhedsbeskyttelse i UPOV og mellem de enkelte lande samt i den internationale samhandel, herunder i EF. I forholdet mellem forældre og producenter har man også måttet konstatere forskellige problemer. De ændringer, der er gennemført af konventionsteksten og i den nationale lovgivning og administration siden ordningens etablering, har imidlertid ikke formået at tage højde for denne udvikling.

UPOV-konventionen:

Der er i udvalget enighed om intentionerne og målsætningen bag UPOV-konventionen, men et flertal i udvalget finder ikke, at konventionen i dag på alle punkter er tidssvarende og egnet til at opfylde de funktioner og hensigter, der lå bag dens gennemførelse.

Det er således et væsentligt problem, at kun 17 lande, heraf 9 EF-medlemslande, siden 1961 har tilsluttet sig UPOV-konventionen. Med den tekniske udvikling på formeringsområdet, der har fundet sted i denne periode, og den store stigning i den internationale samhandel med korn, frø og planter, medfører dette forhold, at forældre og producenter i UPOV-lande i stigende grad er vidne til licensfri import fra ikke-UPOV-lande.

Også inden for UPOV-landene er der imidlertid tilsvarende problemer, idet UPOV-konventionen er baseret på national lovgivning i medlemslandene, og dermed også på national beslutning om, hvilke planteslægter og -arter, der skal optages på artslisten, dvs. den nationale fortegnelse over planteslægter og arter, der er inddraget under loven, således at nye sorter inden for disse kan opnå plantenyhedsbeskyttelse. Der er set eksempler på, at plantenyhedsbeskyttelsen, eller rettere den manglende adgang til beskyttelse, anvendes i handelspolitisk øjemed. Specielt inden for det vegetativt formerede havebrugsområde er der set eksempler på, at dette forhold medfører en flytning af produktionen til "licensfri" lande.

Denne situation gør sig også gældende inden for EF-området og har været medvirkende til, at EF-kommissionen for tiden overvejer evt. harmoniseringsbestemmelser.

Den nationale lovgivning medfører desuden, at forædlerbeskyttelsen i de enkelte lande har forskellig karakter og omfang, hvilket igen medfører uens vilkår for forbrugeren (avleren) i de enkelte lande.

Disse strukturelle problemer i forædlerbeskyttelsen kan ikke løses nationalt, men kun gennem internationalt samarbejde. Udvalget har indgående drøftet mulighederne herfor. Der er enighed om nødvendigheden af at søge at skabe tilslutning fra flere lande til UPOV-konventionen. Der er også enighed om, at der er et generelt internationalt behov for at harmonisere artslisterne, omfanget af den beskyttelse, der er tillagt forædleren samt for fastsættelse af bestemmelser, som klart definerer de vilkår, en forædler kan fastsætte.

Da afprøvningskapaciteten både på de danske og de udenlandske forsøgsstationer er begrænset, er en udvidelse og harmonisering af artslisterne og af plantenyhedsbeskyttelsen kun mulig gennem et øget bilateralt samarbejde eller ved indførelsen af en fælles artsliste for samtlige UPOV-lande kombineret med en centraliseret anmeldelse, afprøvning og registrering.

Man har fra dansk side indgået samarbejdsaftaler med andre europæiske lande om afprøvning af plantenyheder. Formålet hermed har været at gøre det lettere for forædlere at få deres sorter anmeldt i flere lande, at undgå flere afprøvninger af samme sort for derved at gøre afprøvningen billigere, at nedskære udgifterne til referencekollektionerne på længere sigt og at gøre det muligt at inddrage flere arter under nyhedsloven og derved sikre større, men ikke fuld harmonisering af de enkelte UPOV-landes artslistes. Der er ikke enighed i udvalget om hensigtsmæssigheden af dette initiativ. Dansk Erhvervsgartnerforening har taget klart afstand herfra, idet man herfra har den

opfattelse, at problemerne kun løses, såfremt alle UPOV-lande er med i en harmonisering, og at de begrænsede samarbejdsaftaler kun forhaler en central løsning. En udvidelse af arts-listerne inden da forringer konkurrenceevnen for danske producenter på urimelig vis, uden at danske forædlere opnår nogen fordel herved.

Konventionsændringer forudsætter, at mindst 4/5 stemmer herfor i UPOV, hvilket medfører problemer med den nødvendige tilpasning af konventionen til den tekniske og handelsmæssige udvikling. Nogle medlemmer af udvalget finder, at det forhold, at de enkelte landes repræsentanter i UPOV normalt alene har en plantefaglig og ikke en handelsmæssig baggrund, medfører, at de kommercielle problemer, der følger af UPOV-konventionen, hidtil er trængt i baggrunden. I de seneste år har UPOV dog åbnet for høring af de internationale forædler- og producent-organisationer.

Dansk lov og administration:

Den danske lov er selvsagt baseret på UPOV-konventionen. Ved ratifikationen heraf og ved gennemførelsen af de hidtil gældende danske **love** om forædlerbeskyttelse har der været enighed om, at indrømme forædleren en ret som foreskrevet i konventionens artikel 5, således at dennes tilladelse kræves til erhvervsmæssig fremstilling af formeringsmateriale med salg for øje samt salg heraf, og han skal selv kunne fastsætte sine vilkår herfor. Samtidig er der i overensstemmelse med (hjemmel i) konventionens artikel 9 gjort begrænsninger i forædlerens ret, således at han pålægges pligt til at medvirke til plantenyhedens almindelige udbredelse, og at dette sker på rimelige vilkår, herunder rimelige priser. Opfyldelse af denne pligt sikres ved tvangslicenser og adgang til at kræve urimelige vilkår ændret, jf. nedenfor om Vilkårsnævnet for Plantenyheder.

Afgrænsningen af forædlerens ret har været et centralt element i udvalgets drøftelser. Der er i udvalget enighed om

ikke i forbindelse med en dansk lovrevision at anbefale ændringer heri, dvs. at forædlerens ret fortsat er knyttet til formeringsmaterialet, så længe dette anvendes til videre formering. En eventuel udvidelse af retten til også af omfatte det endelige produkt bør i givet fald først ske som led i en generel ændring af UPOV-konventionen.

Udvalget har endvidere drøftet beskyttelsesperiodens længde. Der var enighed om, at beskyttelsesperioden for alle arter af landbrugsplanter i fremtiden burde fastsættes til 25 år.

For prydplanters vedkommende bemærkede udvalget sig, at der forelå en aftale mellem organisationerne inden for dette område gående ud på, at en forlængelse af beskyttelsesperioden forudsatte en løsning af problemerne vedr. forædleres anvendelse af varemærkebeskyttet tillægsbetegnelse for forædlerbeskyttede plantenyheder (jf. afsnit IV, nr. 4-6). Da dette problem efter drøftelse med Justits- og Industriministeriet har fundet sin løsning, anbefaler udvalget også en forlængelse af beskyttelsesperioden på dette område, således at denne fastsættes til 25 år for alle arter.

I henhold til konventionen og den hidtidige lov indtræder beskyttelsen først, når plantenyheden efter afprøvning opnår endelig registrering. I visse situationer vil det imidlertid kunne være hensigtsmæssigt både for forædlere og producenter, såfremt forædlerbeskyttelse kan opnås hurtigere. Udvalget er derfor enig om at anbefale adgang til beskyttelse allerede fra anmeldelsestidspunktet, dog således at licens skal deponeres på spærret konto i et pengeinstitut og først frigives til forædleren, når endelig registrering er sket. Opnår plantenyheden ikke registrering, tilbagebetales licensen.

Vilkårsnævnet for Plantenyheder var tiltænkt en central funktion til sikring af rimelige vilkår for brugerne (avlerne). Udvalget har konstateret, at nævnet i praksis ikke hidtil har haft den tiltænkte funktion, og har overvejet eventuelle ændringer i nævnets sammensætning og funktion.

Der er i udvalget enighed om, at **Vilkårsnævnet** for Plantenyheder bør opretholdes og bringes til at fungere efter hensigten. Dansk Erhvervsgartnerforening har på baggrund af erfaringer med kontrakter fra især udenlandske forældre, der ikke anvender det mellem Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter og DEG aftalte standardkontraktsystem ønsket, at disse kontrakter skulle forelægges til særlig godkendelse. Landbrugsministeriets repræsentant i udvalget finder imidlertid, at disse problemer kan løses ved etablering af et mere velfungerende Vilkårsnævn og har givet tilsagn om, at ministeriet vil tage skridt til at gennemføre de nødvendige ændringer til sikring heraf.

Med hensyn til den offentlige administration af plantenyhedsloven har udvalget fundet, at der bør ske en udbygning af samarbejdet med de berørte organisationer både i relation til de faglige og til de politiske elementer i administrationen. Det er således udvalgets indstilling, at der nedsættes et kontaktudvalg i Landbrugsministeriets regi til drøftelse af de overordnede erhvervspolitiske forhold i forbindelse med plantenyhedsloven, herunder det internationale samarbejde.

Under udvalgsarbejdet har Statens Planteavlssudvalgs repræsentant givet tilsagn om forhandling med organisationerne for at gennemføre visse ændringer og forbedringer i informationsprocedurerne vedr. anmeldelse, registrering og slettelse af plantenyheder.

Udvalget har videre drøftet strukturen i plantenyhedsloven og er enige om, at man ved revisionen af den danske lov bør tilstræbe, at lovteksten får den højst mulige grad af enkelthed og klarhed, således at mulighederne for fortolkningstvivel reduceres mest muligt. En gennemgang af den nævnte UPOV-modellov og af en række andre UPOV-medlemsstaters nationale lovgivning har vist, at disse sprogligt og systematisk ikke opfyldte de nævnte forudsætninger om enkelthed og klarhed, som er nogle af hjørnestenene i regeringens moderniserings- og regelsaneringsprogrammer.

Lovforslaget er derfor udarbejdet i overensstemmelse med moderne dansk lovgivningstradition med fornøden hensyntagen til de løsninger på konkrete problemer, som er indeholdt i den nævnte UPOV-modellov m.fl.

Forholdet mellem forædlere og producenter:

Forholdet mellem forædlere og producenter er væsentligt forskelligt inden for landbrugsområdet (korn, frø m.v.) og **havebrugsområdet** (specielt vegetativt formerede planter). Forskellen er betinget af flere forhold, herunder formeringsmåden, afgifternes relative andel af salgsprisen og samhandelen med udlandet.

Inden for landbrugsområdet sker stort set hele omsætningen af frø og såsæd på basis af standardkontrakter og via frøfirmaer. Der har derfor i praksis kun været få problemer mellem forædlere og avlere. Desuden bevirker obligatorisk kontrol med udsæd, at fortsat opformering i flere generationer ikke er mulig, såfremt frø eller såsæd skal omsættes kommercielt.

Inden for **havebrugsområdet**, specielt de vegetativt formerede arter, kan formering ofte ske på grundlag af blot en enkelt moderplante eller en del af en plante, og videreformering kan fortsætte på grundlag heraf. Forbrugerne (avlerne) er derfor normalt ikke afhængige af fortsat indkøb af formeringsmateriale. Som det fremgår af afsnit IV er det specielt inden for dette område, der har været problemer med hensyn til forholdet mellem forædlere og producenter.

Inden for havebrugsområdet har organisationerne gennem fælles drøftelser, der er foregået gennem de senere år, ved fortolkning af intentionerne bag forædlerbeskyttelsen og gennemførelse af frivillige aftaler, herunder også et **standardkontraktsystem**, i væsentlig udstrækning opnået enighed om regulering af forholdene mellem forædlere og producenter. Et tilsvarende samarbejde søges nu gennemført mellem de internationale organisationer. På grund af konventionens bestemmel-

ser kan resultaterne af dette arbejde imidlertid på nuværende tidspunkt kun gennemføres i praksis ved hjælp af frivillige aftaler.

Problemer opstår, når især udenlandske forædlere ikke ønsker at anvende standardkontraktsystemet, men gennem ensidige kontrakter søger at fastsætte vilkår, der udstrækker **forædlerretten** i forhold til, hvad der er fastlagt i den danske lov.

Endvidere kan der være problemer ved ikke-kontraktlig formering af beskyttede plantenyheder. Her er der imidlertid tale om direkte lovovertrædelse.

Udvalget har drøftet disse forhold, og ved konkrete forslag i det udarbejdede udkast til ny lov om plantenyheder, ved de anførte betragtninger om lovens administration samt ved de udførlige bemærkninger til lovudkastet søgt i størst mulig udstrækning at medvirke til løsning af problemerne og understøtte organisationernes arbejde, jf. bl.a. ovenfor om Vil-kårsnævnets funktion.

Udkastet er optaget som bilag til betænkningen, og udvalget indstiller, at lovforslaget snarest muligt fremsættes for Folketinget med henblik på gennemførelse i samlingen 1986/87.

Der henvises i øvrigt til de almindelige og specielle bemærkninger til lovudkastet.

b. Forventet udvikling i forædlerbeskyttelsen.

Der er i de senere år sket en væsentlig udvidelse af artslisten og antallet af beskyttede sorter inden for de enkelte arter. Dette medfører, at en stadig stigende del af den vegetabiliske jordbrugsproduktion sker på grundlag af sorter, der er beskyttet under plantenyhedsloven. Denne udvikling forventes at fortsætte i de kommende år.

Hvor hurtigt udviklingen vil gå afhænger af en række forhold. Som det fremgår ovenfor, eksisterer der i dag forskellige problemer i forbindelse med forædlerbeskyttelsen, ikke mindst internationalt. Der arbejdes imidlertid fra flere sider på en løsning af disse problemer.

Som tidligere anført er EF-kommissionen for tiden i gang med en nærmere undersøgelse af plantenyhedsbeskyttelsen, bl.a. med det formål at skabe øget harmonisering af lovgivningen, herunder af artslisterne. Kommissionens arbejde er baseret på UPOV-konventionen og de heri fastlagte intentioner.

Mellem de internationale forædler- og producentorganisationer er der i de seneste år indledt et udvidet samarbejde i erkendelse af, at kun samarbejde kan sikre den nødvendige tilpasning af UPOV-konventionen og lovgivningen i de enkelte lande samt en rimelig balance i forholdet mellem forædlere og producenter.

Også inden for UPOV-administrationen har der i de senere år været større erkendelse af konventionens svagheder og lydhørhed over for de af organisationerne fremsatte synspunkter. Endvidere har administrationen øget bestræbelserne på at skabe større tilslutning til konventionen fra lande, der endnu ikke er medlemmer.

En ændring af konventionen blev tidligere anset for at ligge adskillige år ud i fremtiden. Den tekniske, herunder bioteknologiske, udvikling og de problemer, denne rejser i relation til den nuværende UPOV-konvention samt de eventuelle konflikter, der kan opstå mellem patentbeskyttelse og plantenyhedsbeskyttelse, har imidlertid gjort det sandsynligt, at en ændring af UPOV-konventionen må gennemføres i løbet af få år. På baggrund af de øvrige initiativer kan der muligvis forventes en mere omfattende revision af UPOV-konventionen.

c. Sigtet med lovrevisionen.

Som anført er den danske lov om beskyttelse af plantenyheder baseret på den internationale UPOV-konvention, hvilket begrænser mulighederne for at løse alle de problemer, der er drøftet i udvalget og omtalt i betænkningen, ved en lovrevision alene.

Der er ikke med udkastet til en ny lov om plantenyheder tilsigtet en ændring af lovens formål, men først og fremmest en ændring af lovteksten, så denne får den størst mulige grad af enkelthed og klarhed. Desuden tilsigtes i den udstrækning, konventionen giver mulighed herfor, en tilrettelæggelse af den danske administration, så forædlerbeskyttelsen kan fungere på den for alle parter mest hensigtsmæssige måde. De konkrete ændringer af lovens bestemmelser fremgår af lovudkastet med de dertil hørende bemærkninger.

Ikke alle problemer har som nævnt kunnet løses gennem den foreslåede revision af den danske lov. Udvalget har i betænkningen peget på de problemer, der kun kan løses gennem internationalt samarbejde og med henblik på løsningen heraf fremsat konkrete forslag, herunder om en formaliseret udbygning af samarbejdet mellem myndighederne og de berørte organisationer.

IV. Udvalgets overvejelser vedr. udvalgte konkrete problemer i relation til plantenyhedsbeskyttelse.

Udvalgets udkast til lov om plantenyheder er optaget som bilag til betænkningen, og den gældende lov om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter er optaget som bilag til lovudkastet.

1. Omfanget af den ret, der tillægges forædleren (jf. §1, stk. 3 og §20 i lovudkastet).

UPOV-konventionens artikel 5 (1) og 5 (2) fastsætter, at forædleren gennem beskyttelsen opnår, at hans forudgående **t**ilia-

delse er nødvendig ved produktion, falbydelse og markedsføring af formeringsmaterialet. Endvidere fremgår det, at forædleren selv fastsætter de vilkår, hvormed han betinger sin tilladelse til formering. De nævnte bestemmelser er i den danske lov medtaget i henholdsvis §14 og §15 c. Ifølge konventionens artikel 9(1) kan forædlerens ret kun indskrænkes, såfremt den offentlige interesse tilsiger dette.

Fra Dansk Erhvervsgartnerforenings side blev det fremhævet, at hovedproblemet hidtil havde været spørgsmålet om karakteren af den ret, der indrømmes forædleren. Adskillige danske producenter var i tidens løb blevet præsenteret for kontrakter, hvori forædlerretten var søgt udstrakt til at gælde mere end selve formeringen og formeringsmaterialet.

I et mellem Dansk Erhvervsgartnerforening og Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter aftalt **standardkontrakt**-system er problemet løst ved at fremhæve, at forædlerens tilladelse udelukkende vedrører formeringen, og at hans ret ikke kan udstrækkes til senere led i produktion og afsætning.

Der er i udvalget enighed om, at beskyttelsen af forædlerens rettigheder gælder for planter og plantemateriale af en beskyttet nyhed, der anvendes til erhvervsmæssig formering af plantenyheden med henblik på salg af formeringsmateriale samt udbud og salg af dette.

Med hensyn til erhvervsmæssig fremstilling af formeringsmateriale med henblik på anvendelse i egen bedrift er dette som hovedregel ikke omfattet af forædlerbeskyttelsen.

En undtagelse herfra er gjort allerede i konventionens artikel 5 (1), jf. den nugældende lovs §14, stk. 2 for pryddplanter, hvor disse bruges erhvervsmæssigt som formeringsmateriale med henblik på produktion af pryddplanter eller afskårne blomster.

For andre planter kan denne begrænsning i forædlerbeskyttelsen forekomme urimelig i særlige situationer, f.eks. ved an-

læg af en frugtplantage og produktion af grønsager. I den nu-gældende danske lovs §14 a er derfor indsat en bemyndigelse for landbrugsministeren til at udvide forædlerbeskyttelsen for disse planter til også at omfatte erhvervsmæssig formering med henblik på anvendelse af formeringsmaterialet i egen bedrift. Denne udvidelse er hjemlet i konventionens artikel 5 (4). Denne udvidelse er indtil nu gennemført for æbler.

Udvalget er enig i, at denne bemyndigelse bør opretholdes.

Beskyttelse af det færdige produkt og import fra tredielande (ikke-UPOV-lande) er behandlet under punkt 7.

2. Definition af begrebet forædling (jf. §1, stk. 1 i lov-udkastet).

Af den gældende lovs §1, stk. 1, fremgår, at plantenyheder, der er frembragt på baggrund af planteforædling, kan beskyttes i Danmark. Bestemmelsen svarer til UPOV-konventionens artikel 6 (1 a).

Det fremgår ikke af den eksisterende danske lov, hvad der nærmere forstås ved begrebet planteforædling, og såvel kunstigt som naturligt frembragte mutationer/sporter må betragtes som værende omfattet. Også planter, hjembragt fra udyrkede områder, der efter en dyrkningsperiode under hjemlige kulturforhold udvælges under hensyntagen til specielle egenskaber, synes omfattet af forædlingsbegrebet.

Udvalget finder, at enhver sort, der opfylder kriterierne for at opnå beskyttelse efter loven, bør kunne opnå denne beskyttelse uanset tilblivelsesprocessen. Der er endvidere enighed om, at der ikke kan opstilles en udtømmende definition på forædlingsbegrebet.

3. Mutationer og minimumsafstande.

Af lovens §1, stk. 3a, (**jf.** konventionens artikel 6)' fremgår, at en plantenyhed for at opnå beskyttelse ved én eller flere egenskaber skal kunne skelnes fra enhver anden planteform, der er kendt på det tidspunkt, hvor der ansøges om beskyttelse. Som egenskaber, der kan komme i betragtning, kan anføres både ydre egenskaber, såsom bygning, form og farve og indre usynlige egenskaber som modstandsdygtighed, indhold af værdifulde stoffer og egnethed for særlige behandlingsmåder m.v. De egenskaber, der indgår i afprøvningen af plantenyheden, er indeholdt i "guidelines" for de respektive arter, der er udarbejdet af **UPOV**. Disse retningslinier kan dog være udbygget ved nationale beslutninger.

Af konventionsteksten fremgår det udtrykkeligt, at forskellen i egenskaber mellem to sorter skal være "vigtig". I praksis har der imidlertid i en meget lang periode været en tendens til at acceptere endog meget små forskelle ("minimumsafstande") i egenskaberne mellem to beskyttede sorter inden for samme art. Inden for det vegetativt formerede pryddplanter beskyttes således i dag på baggrund af egenskaber, der muligvis ud fra botanisk synsvinkel kan anses for vigtige, men i forhold til producenten og forbrugeren må anses for helt uvæsentlige. Dette gælder både med hensyn til helt nye sorter samt sporter/mutationer, der er fremkommet på basis af modersorten. Dette forhold kan give anledning til licensfri produktion og underminerer såvel nyhedsbegrebet samt grundlaget for forædlerens licensopkrævning, og dermed det fortsatte forædlingsarbejde. Spørgsmålet har været indgående drøftet i udvalget. Inden for det vegetativt formerede havebrugsområde er der et klart ønske om og behov for gennemførelse af større minimumsafstande. Inden for det frøformerede område eksisterer de tilsvarende problemer ikke, da man her tillægger resultatet af værdiafprøvningen større vægt.

Der er i udvalget enighed om, at problemet ikke kan løses på nationalt plan, men alene kan løses på en hensigtsmæssig måde gennem en løbende revision af UPOV-guidelines. Der var endvi-

dere enighed om, at minimumsafstande ikke kan defineres generelt, men må drøftes art for art.

Med hensyn til mutationer var der enighed om at fastholde princippet om, at den, der finder en ny plante, er ejer af rettighederne til denne. For så vidt angår sorter, der har tilbøjelighed til at mutere, bør der dog være mulighed for at træffe aftale om rettighederne til sådanne mutationer, herunder om en eventuel fordelingsordning. Sådanne aftaler bør indgås mellem de berørte organisationer. Der henvises i øvrigt til EF-kommissionens beslutning af 13. december 1985 vedr. procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 i relation til en sag vedr. forædlerret til roser - **IV/30-017** (EØFT nr. L369/9-1985).

4. Kontraktlig sammenblanding af nyhedsbeskyttede, anmeldte og ikke-beskyttede sorter samt varemærker (jf. §20, stk. 1 i lovudkastet).

I henhold til lovens §15 c (UPOV-konventionens artikel 5 (2)) fastsætter forædleren selv sine vilkår for tilladelse til formering, falbydelse og forhandling.

Formuleringen har medført, at visse forædlere i deres kontrakter sammenkobler den lovpligtige tilladelse til formering af en plantenyhedsbeskyttet sort med en forpligtelse for producenten til f.eks. at benytte (og betale for) bestemte varemærker i relation til andre sorter, der ikke er nyhedsbeskyttet. Forpligtelsen kan også være knyttet til at betale licens for nyheder, der kun er anmeldt og endnu ikke nyhedsregistreret.

Systemet fungerer i de givne tilfælde ved, at producenten underskriver en generel kontraktformular bilagt en sortsliste, indeholdende såvel nyhedsregistrerede sorter, sorter anmeldt til nyhedsregistrering, tillægsbetegnelser og rene varemærker.

For at kunne producere en **nyhedsregistreret** sort er producenten således nødt til at forpligte sig til at betale for sorter (forudsat, at han ønsker at producere dem), for hvilke der ikke er lovgrundlag for licensopkrævning eller til at benytte bestemte varemærker med deraf følgende varemærkeafgift.

Der er i udvalget enighed om, at loven kun omfatter nyhedsregistrerede sorter, og at det af den ny lovtekst og de ledsagende bemærkninger klart bør fremgå, at de vilkår, forædlere kan fastsætte for udnyttelsen af en plantenyhed, ikke må gå ud over plantenyhedslovens rammer.

5. Varemærker brugt som produktbeskyttelse i forbindelse med planter (jf. §20, stk. 1 i lovudkastet).

I stedet for at lade en plantenyhed anmelden og registrere, hvilket er forholdsvis kostbart, anmelder og registrerer adskillige (især udenlandske) forædlere varemærker, som de herefter knytter til en "plantenyhed". I stedet for at anvende plantenyhedsloven, som giver adgang til produktbeskyttelse, anvendes varemærkeloven, hvor man gennem kontraktvilkår udstrækker varemærkeretten til en egentlig produktbeskyttelse. Da der hersker fuldstændig kontraktfrihed på varemærkerettens område, har det ikke været muligt at gribe ind, selv om en sådan udstrækning af varemærkeretten klart må være imod plantenyhedslovens intentioner.

Der er i udvalget enighed om, at problemet ikke direkte kan løses gennem plantenyhedsloven. Der er endvidere enighed om, at en klarere afgrænsning af, hvilke vilkår en forædler lovligt kan stille, vil reducere problemet væsentligt, idet der således vanskeligere vil kunne udarbejdes varemærkekontrakter, formuleret som om der var tale om en (lovpligtig) kontrakt om produktion af en registreret plantenyhed.

6. Varemærkebeskyttede tillægsbetegnelser (jf. §20, stk.5 i lovudkastet).

Ifølge UPOV-konventionens artikel 13 (1)-(3) skal nyheden senest ved registreringen have tillagt et sortsnavn, der samtidig skal være plantens generiske betegnelse. Imidlertid bestemmes i artikel 13 (8), at der til sortsnavnet kan knyttes en tillægsbetegnelse i form af et handelsnavn, varemærke eller lignende, idet det dog understreges, at sortsnavnet fortsat skal være genkendeligt. Bestemmelserne i konventionen er overført til den gældende danske lov i §10 og §11 og i bekendtgørelsen om navngivning af planter (bekendtgørelse nr. 364 af 5. august 1970).

Fra Dansk Erhvervsgartnerforenings side blev der givet udtryk for, at man principielt var imod den adgang, der i konventionsteksten og loven blev givet til benyttelse af tillægsbetegnelser. Tillægsbetegnelser blev i praksis anvendt som egentligt handelsnavn, idet de indarbejdes via markedsføringen. Ved plantenyhedsbeskyttelsens ophør er det vanskeligt at undgå at bruge tillægsbetegnelser for de producenter, der fortsat ønsker at producere (og markedsføre) de pågældende nyheder, idet tillægsbetegnelsen i realiteten er blevet den generiske betegnelse. Efter Dansk Erhvervsgartnerforenings opfattelse skulle **sorts-**navnet være den beskyttede plantenyheds betegnelse i alle sammenhænge. Endvidere havde varemærker som tillægsbetegnelse været misbrugt ved, at forædlere i enkelte tilfælde efter kort tids nyhedsregistrering afmeldte nyheden, men fortsatte med at opkræve licens af planten med baggrund i den varemærkebeskyttede tillægsbetegnelse.

Fra Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planters side blev det fremført, at man anser adgangen til anvendelse af varemærkebeskyttede tillægsbetegnelser som et nødvendigt og naturligt element med henblik på markedsføring og fandt derfor, at konventionen og den eksisterende lovs bestemmelser skulle videreføres i den nye lov.

Problemstillingen blev løst i standardkontraktsystemet efter

forhandling mellem Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter og Dansk Erhvervsgartnerforening. Der blev således udarbejdet en speciel Frivillig Tillægskontrakt, hvor producenten vederlagsfrit erhverver retten til enhver lovlig erhvervsmæssig udnyttelse af den varemaerkeregistrerede tillægsbetegnelse i forbindelse med produktion af den registrerede plantenyhed. Dette løser imidlertid ikke problemerne i de tilfælde, hvor standardkontraktsystemet ikke anvendes, og hvor forædleren ikke vil forhandle, idet der hverken i lov eller konvention er forhandlingspligt.

I forbindelse med aftalerne om et Standardskontraktsystem inden for havebrugsområdet aftalte Dansk Erhvervsgartnerforening og Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter, at en løsning af dette problem skulle sammenkædes med en forlængelse af beskyttelsesperioden, jf. punkt 22.

Der er i udvalget enighed om, at det bør undgås, at en varemærkebeskyttet tillægsbetegnelse kan misbruges som beskrevet i afsnit 2.

Udvalget anbefaler, at der i forbindelse med lovrevisionen gennemføres en bestemmelse, således at sortsejeren først kan opkræve licensafgift for benyttelsen af en varemærkeregistreret tillægsbetegnelse efter forløbet af 25 år regnet fra dagen for udstedelse af beskyttelsesbrevet for plantenyheder, idet der forudsættes, at beskyttelsesperioden også udvides til 25 år.

Justitsministeriet og Industriministeriet har underhånden tilkendegivet, at der ikke vil opstå lovtekniske problemer eller problemer i forhold til varemærkeloven ved gennemførelse af en sådan bestemmelse, forudsat denne ikke indføres med tilbagevirkende kraft.

7. Beskyttelse af det færdige produkt.

I UPOV-konventionens artikel 5 (4) er der åbnet mulighed for adgang til en videregående beskyttelse end til formeringen og formeringsmaterialet. I bemærkningerne til lovrevisionen i 1968 fandt man ikke anledning til at give adgang til en videregående beskyttelse en den, der er hjemlet i artikel 5 (1), jf. punkt 1. Det danske standardkontraktsystem er baseret på denne ret således, at forædlerens tilladelse udelukkende **vedrører** formeringen, og at hans ret ikke kan udstrækkes til senere led i produktion og afsætning.

Fra Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter side er der redegjort for problemet omkring import fra tredielande, hvor der ikke er licenspligt for beskyttede plantenyheder. Dette undergraver licenssystemet og det økonomiske grundlag for fortsat forædlingsarbejde, hvorfor man ønskede en beskyttelse af det færdige produkt overvejet.

Fra Dansk Erhvervsgartnerforenings side er det anført, at man ikke kan tilslutte sig en udvidelse af beskyttelsen på indværende tidspunkt. Dette hænger sammen med konventionens mangler med henblik på sikring af producenterne interesser og harmoniseringen af forædlerbeskyttelsen i forskellige lande. Opfyldes disse forudsætninger på tilfredsstillende vis, er Dansk Erhvervsgartnerforening indstillet på, ved en konventionsændring, at arbejde for en beskyttelse af det færdige produkt.

Fra Landbrugsministeriets side er det gjort gældende, at problemet kun kan løses som led i det internationale arbejde omkring plantenyhedsbeskyttelsen. En beskyttelse af det færdige produkt i Danmark vil ikke løse det af Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter påpegede problem som følge af EF's regler om det indre marked.

Der er i udvalget enighed om, at problemet kun kan løses gennem en ændring af konventionen, og at forudsætningerne herfor må tilrettelægges gennem drøftelser mellem de berørte organisationer.

8. Adgang for borgere i ikke-UPOV-lande til beskyttelse (jf. §4, stk. 2 i lovudkastet).

Ifølge **UPOV-konventionens** artikel 3 (1) kan såvel fysiske som juridiske personer, der har bopæl eller sæde i et unionsland, få adgang til beskyttelse af forædlerrettigheder på samme vilkår som landets egne borgere.

Denne konventionsbestemmelse, som går igen i den danske lov, bliver i et vist omfang udnyttet derved, at forædlere i ikke-UPOV-lande ved at etablere et selskab i et unionsland kan nyde godt af beskyttelsesmuligheden og **afprøvningsfaciliteterne**, uden at forædlerens hjemland bidrager økonomisk hertil. Denne situation er hverken i forædlerens eller i producenterens interesse, men viser de eksisterende muligheder for at udnytte forædlerbeskyttelsen som et handelspolitisk instrument.

Der er i udvalget enighed om, at spørgsmålet hverken kan løses nationalt eller gennem en ændring af UPOV-konventionen, men kun gennem et politisk pres over for de pågældende lande, så disse tiltræder konventionen (jr. også punkt 27 og 28).

9. Udlejning af formeringsmateriale (jf. §4, stk. 1, nr. 2 i lovudkastet).

Ifølge den danske lovs §1, stk. 4, kan beskyttelse ikke gives til nyheder, der med forædlerens samtykke har været falbudt eller bragt i handelen forud for tidspunktet for anmeldelsen.

Der er i udvalget enighed om, at der ikke er behov for at ændre den hidtidige fortolkning af bestemmelsen og dens administration her i landet. Der er endvidere enighed om, at kontraktavl og -afprøvning med forædlerens tilladelse forud for anmeldelse til Plantenyhedsnævnet som hidtil ikke skal anses som salg, når blot dette foregår i et helt lukket system, således at plantenyheden reelt ikke er bragt på markedet.

Udvalget har endvidere diskuteret forædlerens mulighed for at omgå bestemmelsen ved at stille formeringsmateriale til rådighed for producenter på grundlag af en lejekontrakt, bl.a. indeholdende en bestemmelse om tilbagelevering af materiale (f. eks. rodklump) ved kontraktens ophør. Efter at nyheden således har været markedsført gennem adskillige år, kan forædleren under henvisning til, at materialet ikke har været falbudt eller bragt i handelen, anmelde nyheden til registrering, hvilket er sket i en konkret sag.

Der er enighed i udvalget om, at enhver form for overdragelse af formeringsmateriale af en sort med henblik på produktion og salg af planter eller afskårne blomster, bortset fra førnævnte tilfælde med kontraktavl og kontraktafprøvning i et lukket system, må anses for omfattet af forbudet mod forhandling. Udleje af planter med henblik på produktion og salg af afskårne blomster og efterfølgende tilbagelevering af **rod-**klumpen må derfor også betragtes som omfattet af denne bestemmelse. Overdragelse af planter eller plantemateriale af en sort med henblik på en officiel værdiafprøvning bør, i lighed med, hvad der er gældende for privat kontraktavl og -afprøvning i et lukket system, derimod ikke betragtes som forhandling.

10. Muligheden for anvendelse af forskellige beskyttelsessystemer i de enkelte unionslande.

I henhold til konventionens artikel 2 er det tilladt hvert unionsland at gennemføre forædlerbeskyttelsen enten ved udstedelse af et særligt beskyttelsesbrev eller i form af patent.

Allerede i forbindelse med den første danske lov om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter blev det fastslået, at man fra dansk side fandt det betænkeligt at gennemføre forædlerbeskyttelsen ved patent, idet enkelte jordbrugere

herved kunne afskæres fra at være med i udnyttelsen af beskyttede sorter. Der har i udvalgsarbejdet været enighed mellem forædlere og producenter om at opretholde den nuværende situation og ikke anvende forskellige beskyttelsessystemer i Danmark. Udvalget foreslår derfor, at de nugældende bestemmelser opretholdes ved den kommende revision af loven.

Uanset, at der ikke er et problem her i landet, anser udvalget det for uheldigt, at konventionen lader muligheden for forskellige beskyttelsessystemer stå åben, idet dette kan medføre, at retten til en nyhed i ét unionsland er af væsentlig anden karakter end i et andet unionsland. Dette kan medføre uens konkurrencevilkår for producenterne i de enkelte lande. Der er imidlertid ikke enighed i udvalget om, hvilken holdning Danmark bør indtage i forbindelse med fremtidige drøftelser af UPOV-konventionen.

Udvalget finder derfor, at man ikke på nuværende tidspunkt kan drage konklusioner vedr. dette spørgsmål, om hvilket der også internationalt pågår drøftelser. Da spørgsmålet ikke anses for aktuelt i forbindelse med den kommende lovrevision, finder udvalget, at de videre overvejelser heraf og drøftelse af den danske holdning hertil i de internationale drøftelser mest hensigtsmæssigt kan tages op i det foreslåede rådgivende udvalg i Landbrugsministeriets regi, (jf. punkt 27/28).

11. Plantenyhedens stabilitet og ensartethed (jf. §9, stk. 1 og §17, stk. 2, nr. 1, i lovudkastet).

Af lovens §1, stk. 3 b og c (jf. UPOV-konventionens artikel 6) fremgår, at en plante kun kan nyhedsbeskyttes, såfremt den er stabil og ensartet. Med hensyn til stabiliteten vil dette gælde for plantens hovedkarakterer under formering.

Det har imidlertid vist sig, at adskillige registrerede plantenyheder, særligt inden for visse arter af potteplanter, meget hyppigt muterer, hvilket kan give anledning til problemer

mellem forædleren af modersorten og finderens af sporten/mutationen med hensyn til spørgsmålet om licensbetaling. Dette gælder især ved, at sportens væsentlige synlige karaktertræk adskiller sig fra modersorten.

At en plante hyppigt muterer, kan vidne om manglende stabilitet. Problemet er dog i væsentlig grad arts- eller sortsbestemt. I henhold til den danske lovs §16, stk. 1, er der ikke efter registreringen mulighed for at slette plantenyheden af plantenyhedsregistret som følge af manglende stabilitet og ensartethed. I henhold til §16 kan en nyhed dog efterfølgende slettes på grund af manglende vedligeholdelse.

Det er udvalgets opfattelse, at problemet inden for **havebrugs-**området kan reduceres i omfang, såfremt større minimumsafstande mellem de enkelte sorter blev gennemført. (Ved minimumsafstande forstås de afstande, der som minimum kræves mellem 2 sorter, for at disse betragtes som forskellige).

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at en beskyttet sort, der **efterfølgende** viser sig ikke at være ensartet og stabil, vil kunne slettes fra tidspunktet for konstateringen heraf under henvisning til, at sorten ikke er vedligeholdt. Efter artikel 10 (2) i UPOV-konventionen er denne betingelse opfyldt, hvis sortsejeren ikke længere er i stand til at fremskaffe formeringsmateriale, der opfylder den beskrivelse, der dannede grundlag for meddelelse af nyhedsbeskyttelse. Udvalget finder derfor, at lovtæksten bør tydeliggøres i overensstemmelse hermed, jf. §17, stk. 2, nr. 1, i lovudkastet.

Udvalget finder, at der ikke på landbrugsområdet gør sig tilsvarende problemer gældende, da man her traditionelt tillægges resultatet af den obligatoriske dyrkningsværdiafprøvnings større vægt. Inden for dette område er der derfor fra organisationernes side et ønske om reducerede minimumsafstande.

Udvalget har endvidere kort berørt den forskelligartede fortolkning af begreberne "stabilitet" og "**ensartethed**" i de for-

skellige landes afprøvningsinstanser. Der er enighed om, at dette spørgsmål ikke har betydning i relation til en dansk lovrevision, men at spørgsmålet bør medtages i bemærkningerne til lovudkastet, og problemerne søges løst i UPOV-regi.

12. Afprøvning - referencekollektion, jf. §11 i lovudkastet.

Når en plantenyhed er anmeldt til registrering, skal der i-
følge lovens §9 foretages en prøvedyrkning for herigennem at konstatere, om lovens betingelser om, at den anmeldte sort ved en eller flere egenskaber adskiller sig fra enhver anden planteform, der er kendt på tidspunktet for anmeldelsen, er opfyldt. Med henblik herpå opretholder/indkøber Statens Planteavlssforsøg en referencekollektion af den pågældende art.

Der er i udvalget enighed om, at afprøvningen er et centralt element i plantenyhedsbeskyttelsen. Vedligeholdelse af en referencekollektion er imidlertid såvel økonomisk som pladsmæssigt en belastning for afprøvningssystemet.

Udvalget er bekendt med, at Plantenyhedsnævnet bl.a. med henblik på reduktion af omkostningerne har indledt samarbejde med andre UPOV-lande om afprøvning. Enkelte medlemmer af udvalget har givet udtryk for, at man af andre **grunde** ikke finder dette samarbejde tilfredsstillende.

Udvalget har drøftet, om anvendelse af EDB i forbindelse med nyhedsafprøvningen ville være mulig og hensigtsmæssig. Såfremt alle sortsbeskrivelser er lagret på EDB, vil det være muligt at sammenholde nye, anmeldte sorter med de kendte, såfremt de nye sorter køres igennem på grundlag af det tekniske spørgeskema, der følger med anmeldelsen. Herigennem skulle det være muligt at reducere det antal sorter, der indgår i afprøvningen af den pågældende plante. Der var i udvalget enighed om, at gennemførelsen af et sådant system i alt fald kunne medføre, at større minimumsafstande mellem de enkelte sorter er påkrævet.

13. Inddragelse af nye arter (jf. §1, stk. 2 og §11 i lovudkastet).

Ifølge konventionens artikel 4 (2) er unionslandene forpligtet til at træffe alle nødvendige forholdsregler for efterhånden at bringe konventionens bestemmelser i anvendelse på det størst mulige antal planteslægter og -arter. Efter den danske lovs §1, stk. 2, udstedes bekendtgørelser efterhånden, som de enkelte arter inddrages under loven. Det har således været hensigten, at alle kommercielt interessante arter skulle kunne inddrages og sorter af disse opnå nyhedsbeskyttelse.

I forbindelse med optagelsen af nye arter på artslisten forpligter Danmark sig imidlertid samtidig til at foretage en afprøvning af anmeldte sorter af den pågældende art, jf. §9, stk. 1. Plantenyhedsnævnet kan dog ifølge §9, stk. 4 godkende **nyhedsafprøvning**, foretaget i et andet UPOV-land. Kapaciteten både på de danske forsøgsstationer og de udenlandske er imidlertid begrænset, og en udvidelse af artslisten er derfor kun mulig gennem et øget samarbejde herom eller ved gennemførelsen af fælles artsliste for samtlige UPOV-lande og dermed en centraliseret anmeldelse, afprøvning og registrering. Det sidste forudsætter en konventionsændring.

Fra Plantenyhedsnævnets side er der lagt op til et udvidet samarbejde om nyhedsafprøvning mellem Danmark, Frankrig, Tyskland, Holland og Storbritannien. Formålet hermed har været at gøre det lettere for forældre at få deres sorter anmeldt i flere lande, at undgå flere afprøvninger af samme sort for derved at gøre afprøvningen billigere, at nedskære udgifterne til referencekollektionerne på længere sigt og at gøre det muligt at inddrage flere arter under nyhedsloven og derved sikre større harmonisering af de enkelte **UPOV-landes** artslistes.

Ved udvalgets drøftelser har organisationerne udtrykt ønske om udvidelse af artslisterne. Organisationerne har samtidig påpeget behovet for at sikre en harmonisering af disse (jf. i øvrigt punkt 28).

Dansk Erhvervsgartnerforening er modstander af en udvidelse af artslisterne gennem en samarbejdsaftale af den omhandlede art. **Arsagen** hertil er, at en udvidelse af artslisterne gældende alene for en begrænset kreds af lande, men ikke alle lande, kan medføre øget konkurrenceforvridning inden for dette område, og i værste fald medføre, at produktionen henlægges til de lande, hvor sorten kan produceres afgiftsfrit. Dette er hverken i producenternes eller forædlernes interesse. Dansk Erhvervsgartnerforening gør i denne forbindelse opmærksom på, at langt den overvejende del af den danske produktion af planter går til eksport, og at licensafgifterne netop inden for havebrugsplanter kan være en prohibitiv faktor for danske produkter, hvis de skal konkurrere med licensfri produkter på markedet.

De øvrige organisationer har tilkendegivet, at de på trods af deres principielle ønske om en fælles UPOV-artsliste ser positivt på det ovenfor nævnte udvidede samarbejde, idet man derved opnår en delvis løsning på problemet.

Udvalget har drøftet en eventuel revision af den danske artsliste, men finder ikke, at dette vil afhjælpe kapacitetproblemet, idet det kun er de kommercielt betydningsfulde arter, der er en egentlig belastning for systemet, og at en revisionsmulighed ikke vil medføre øget **afprøvningskapacitet**.

Dansk Erhvervsgartnerforening og **Forædlerforeningen** for Vegetativt Formerede Planter finder, at nyhedsafprøvning ikke som nu bør foregå som en integreret del af forsøgsvirksomhedens aktiviteter, men gøres til en selvstændig enhed med eget budget, som tilkøber plads, hvor det er hensigtsmæssigt.

Udvalget finder, at dette spørgsmål såvel som spørgsmålene om udvidelse af artslisten og internationalt samarbejde om afprøvning er af så central betydning for de respektive jordbrugserhverv, at de bør tages op til drøftelse i det foreslåede rådgivende udvalg i Landbrugsministeriets regi (jf. også punkt 14).

14. Plantenyhedsnævnet (nedsættelse af fagudvalg m.m.)

 (jf. §2 i lovudkastet).

Udvalget har drøftet, om den nuværende struktur inden for Plantenyhedsnævnet fortsat var hensigtsmæssig og tilstrækkelig, eller om det måtte anses for rimeligt at foretage ændringer.

På baggrund af de erhvervspolitiske elementer, der i dag er indeholdt i plantenyhedssystemet, finder udvalget, at der bør nedsættes et nyt rådgivende udvalg i Landbrugsministeriets regi. Udvalget skal være forum for en overordnet drøftelse af spørgsmål i relation til plantenyhedsbeskyttelse. Udvalget bør sammensættes af repræsentanter fra Landbrugsministeriet, Statens Planteavludvalg samt fra de berørte interesseorganisationer. **Såfremt** et sådant udvalg nedsættes, er der i udvalget enighed om, at Plantenyhedsnævnet bør fortsætte uændret i forhold til i dag og med en ændret sammensætning. Der er endvidere i udvalget enighed om, at der snarest bør nedsættes fagudvalg dækkende alle områder. Fagudvalgenes opgave skal være at afgive indstilling om godkendelse m.v. på grundlag af afprøvningsrapporterne og bør sammensættes efter samme retningslinier som de nuværende fagudvalg for sortsafprøvning af landbrugsplanter.

15. Offentliggørelse af anmeldte nyheder (jf. §6 i lov-

 udkastet).

Ifølge lovens §8 skal der, når en nyhed anmeldes til registrering, gives meddelelse herom i Statstidende. Meddelelsen medtager kun anmelderens/forædlerens navn, anmeldelsesnummer, arten samt det foreløbige navn, der er tillagt den anmeldte nyhed.

De **offentliggjorte** oplysninger sikrer ikke i den nuværende form producenterne og andre interesserede en reel indsigelsesmulighed over for "nyheder", der måske allerede er kendt, dyrket og handlet **på** anmeldelsestidspunktet.

Der er i udvalget enighed om, at det **bør** sikres, at offentliggørelsen af anmeldte nyheder giver tilstrækkeligt med oplysninger til, at producenter og andre forædlere og øvrige interesserede kan vurdere, om den pågældende "**nyhed**" virkelig er ny.

Der er således enighed om, at det vil være ønskeligt, at den "korte meddelelse" for prydplanters vedkommende suppleres med oplysninger om henholdsvis, hvorledes sorten er blevet til og en beskrivelse af dennes karakteristika.

16. Meddelelse om registrering, annullering og slettelse
(jf. §12, stk. 2 og §19 i lovudkastet).

I henhold til lovens §11, stk. 2, skal der gives meddelelse om registrering af en plantenyhed i Statstidende.

Oplysningerne ved meddelelse om registrering er i den nuværende form ikke tilstrækkelige til, at den enkelte producent kan konstatere, om han dyrker den pågældende sort. Uden at vide det kan en producent således producere en beskyttet plantenyhed uden at have opnået forædlerens tilladelse her til og uden at betale licens. Når forholdet opdages af forædleren, kan producenten blive stillet over for store krav om licensbetaling samt evt. erstatning, som der ikke har været taget højde for i forbindelse med afsætningen af den beskyttede nyhed.

Der er i udvalget enighed om, at meddelelsen i Statstidende skal gøres tilstrækkelig informativ i lighed med, hvad der er foreslået i forbindelse med anmeldelsen af plantenyheder, jf. punkt 15, således at producenten får henledt opmærksomheden på, at den af ham dyrkede nyhed kan være gjort til genstand for en nyhedsregistrering. Der er endvidere enighed om, at beskrivelsen af de enkelte nyheder i sin helhed skal kunne rekvireres af interesserede.

17. Udformning af nyhedsbrev (jf. §13 i lovudkastet).

Lovens §10, stk. 2, bestemmer, at der i forbindelse med registrering skal udleveres et beskyttelsesbrev til anmelderen af nyheden.

De nyhedsbreve, der i dag udfærdiges, giver imidlertid ikke tilstrækkelig mulighed for at identificere den pågældende nyhed i tvivlstilfælde. Dette har i konkrete tilfælde givet anledning til tvistigheder mellem forædler og producent, om en bestemt sort var den, som nyhedsbeskyttelsen omfattede. Det er endvidere et problem, at en forædler ikke har adgang til at anmode Plantenyhedsnævnet om at foretage en afprøvning/identifikation med henblik på afgørelse af tvivlsspørgsmål.

Der er i udvalget enighed om, at nyhedsbrevet med tilhørende beskrivelse af plantenyheden udgør det juridiske grundlag for beskyttelsen og derfor bør være offentligt tilgængeligt.

Der er endvidere enighed om, at Plantenyhedsnævnet fremtidigt bør kunne foretage afprøvning i forbindelse med tvivl om sortsidentitet, enten efter anmodning fra begge parter i en tvist eller på grundlag af en dommerkendelse i en civilretlig sag.

18. Producentens pligt til at købe formeringsmateriale hos forædleren (jf. §20, stk. 1 og §22 i lovudkastet).

Forædleren fastsætter ofte som vilkår en pligt for producenterne til at købe alt formeringsmateriale hos forædleren. Dette kan give problemer, hvis materialet er af ringere kvalitet end det formeringsmateriale, producenten selv gennem vedligeholdelse kan fremstille eller købe andetsteds.

Der er i udvalget enighed om, at den fri opformeringsret bør bevares, dvs. at producenterne ikke skal kunne forpligtes til at aftage alt formeringsmateriale fra sortsejeren eller

den, sortsejeren henviser til, forudsat at plantematerialet ikke degenerer ved videreformering.

Specielt i relation til havebruget var den fri opformeringsret og retten for alle producenter til at udnytte en plantenyhed og selv foretage den anførte videreformering et væsentligt element i forbindelse med indførelse af forædlerbeskyttelsen i Danmark. Lovbestemmelsen herom var imidlertid ikke fuldt ud i overensstemmelse med konventionen, og i forbindelse med lovændringen i 1974 blev det derfor besluttet at ophæve bestemmelsen. Samtidig tilkendegav Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter dog, at foreningens medlemmer ikke som følge heraf ville foretage - eller mente sig berettiget til at foretage - nogen ændring i den hidtidige praksis med hensyn til oprettelse af kontrakter vedrørende tilladelse til formering m.v. Denne praksis kan i princippet beskrives således, at alle, der må antages at være i stand til at udnytte en plantenyhed på en betryggende måde, får tilladelse til at erhverve og anvende formeringsmateriale.

Det anførtes ved lovændringen i 1974 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at man fandt det væsentligt at sikre, at der ikke skete en forringelse af erhvervsvilkårene for gartneri- og planteskoleerhvervet gennem ringere mulighed for at erhverve materiale af nye plantesorter. Det fandtes imidlertid, at der i lovens bestemmelser, særlig §§15 c - 15 c, var skabt tilstrækkelig sikkerhed herimod. Dersom der i praksis skulle vise sig problemer, ville man være villig til straks at tage sådanne spørgsmål op.

Den gældende lovs §15 a, stk. 1, forudsætter en sådan fri opformeringsret. Bestemmelsen pålægger kun sortsejeren en pligt til at levere egnet formeringsmateriale, såfremt dette er nødvendigt for almenhedens forsyning hermed. Kravet over for forædleren om, at der skal leveres "egnet" formeringsmateriale, indebærer, at materialet skal opfylde kvalitets- og sundhedsbestemmelserne i Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 344 af 11. juli 1985 om planter til plantning.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at producenterne, hvor plantemateriale ikke degenerer ved videreformering, kan afvise et krav om kontraktmæssig pligt til kun at aftage formeringsmaterialet fra forædleren som et urimeligt vilkår. I de tilfælde, hvor plantematerialet degenerer, kan pligten til at aftage nyt formeringsmateriale fra forædleren ikke gå videre end til, hvad der er nødvendigt til sikring af sortens vedligeholdelse.

19. Vilkårsnævnet (jf. §3 i lovudkastet).

Ifølge konventionens artikel 5 fastsætter forædleren selv sine vilkår for tilladelse til formering, falbydelse og forhandling af en beskyttet plantenyhed. Denne bestemmelse **går** igen i den danske lovs §15c. I den danske lov har man imidlertid til stadighed opretholdt en bestemmelse, der forbyder forædleren at fastsætte urimelige vilkår. Denne bestemmelse anses for hjemlet ved princippet i konventionens artikel 9, og er indeholdt i den danske lovs §15c, stk. 2, der samtidig fastslår, at spørgsmålet herom kan forelægges for et af landbrugsministeren nedsat Vilkårsnævn for Plantenyheder. De nærmere bestemmelser om nævnet og dets funktion er indeholdt i lovens §19.

Ved indførelse af plantenyhedsbeskyttelsen i Danmark blev det indgående drøftet, om vilkår m.v. skulle fastsættes af eller godkendes af Plantenyhedsnævnet. Denne tanke blev opgivet under hensyn til den sammensætning, som nævnet forventedes at få. Det blev endvidere overvejet, om salgsvilkår og afgifter skulle anmeldes til nævnet, men også denne tanke blev opgivet under hensyn til den betydelige ulejlighed, en sådan anmeldelsespligt ville medføre i forhold til de forventede begrænsede fordele, en sådan ordning ville indebære. I stedet blev foreslået, at der principielt gives fuldstændig kontraktfrihed uden anmeldelsespligt, idet det forudsættes, at de fordele, der kunne opnås ved de påtænkte foranstaltninger, kunne opnås dels ved kravet om, at vilkår ikke må være urimelige, og at de skal være ens for alle, dels ved oprettelse af en voldgift (nu vil-

kårsnævnet), der skal tage stilling til urimelige vilkår. En bestemmelse om, at voldgiftsudvalget i fornødent omfang kunne forlange forelæggelse af alle kontrakter inden for et bestemt område, bortfaldt ved lovrevisionen i 1968. Man fandt dengang, på baggrund af erfaringerne fra anerkendelsesområdet, at en sådan ordning ikke ville være påkrævet for at sikre almenhedens interesse i, at plantenyheden stilles til rådighed på rimelige vilkår.

Da vilkårsnævnet således var tillagt en væsentlig funktion i forbindelse med fastlæggelse af forædlerens vilkår, har nævnet drøftet det forhold, at vilkårsnævnet i en årrække ikke har fungeret. **Årsagen** hertil er formentlig flere forhold. Landbrugsministeren har således aldrig fastsat betingelser i forbindelse med sagsomkostning og sikkerhedsstillelse, og **vilkårsnævnet** har derfor aldrig fungeret som en institution, der hurtigt og billigt kunne afgøre tvistigheder om kontraktvilkår for aflevering af formeringsmateriale. Det forhold, at producenterne ikke kan overskue de økonomiske konsekvenser af at indbringe en sag for nævnet samt at en nævnsafgørelse specielt inden for potteplanteområdet formentlig først vil kunne foreligge lang tid efter, at den produktion, hvorom uenigheden gjaldt, skulle være være afsat, afholder producenter fra at bruge vilkårsnævnet. Endvidere har producenterne efter en yderst tvivlsom kendelse fra nævnet, den eneste gang det har været i funktion, ikke tillid til dette nævn.

Udvalget har på baggrund af denne situation overvejet, om der fortsat er behov for et vilkårsnævn. Der var i udvalget enig om, at Vilkårsnævnet for Plantenyheder skal opretholdes og bringes til at fungere efter hensigten. Fra Dansk Erhvervs-gartnerforenings side er det påpeget, at man ved forhandlinger mellem forædlere og producenterne organisationer og indførelse af et standardkontraktsystem i vid udstrækning har løst problemerne omkring vilkår på en for såvel forædlere og producenter rimelig og afbalanceret måde (jf. punkt 26). Problemerne opstår imidlertid, når specielt udenlandske forædlere ikke ønsker at benytte dette kontraktsystem, men anvender egne kontrakter,

der ofte indeholder bestemmelser i strid med dansk lovgivning og med vilkår, der ikke kan anses for rimelige. DEG ønsker derfor principielt, at sådanne kontrakter skulle kunne forelægges et særligt "indseende udvalg", før disse bringes i anvendelse. Foreningen har dog accepteret Landbrugsministeriets opfattelse gående ud på, at disse problemer kan løses ved etablering af et velfungerende vilkårsnævn.

Der var i udvalget flertal for, at vilkårsnævnets afgørelser som hidtil skulle anses for den endelige administrative afgørelse, men fortsat skulle kunne indbringes for de almindelige domstole, da der er behov for en appelinstant.

20. Anmeldelse med prioritet (jf. §8 i lovudkastet).

I konventionens artikel 12 bestemmes, at en forædler efter at have anmeldt en nyhed i ét unionsland i en periode på 1 år har prioritetsret til at foretage anmeldelse i andre **unionslande**. Denne adgang er også indeholdt i den danske lovs §3, stk. 1.

Uanset bestemmelsen i den gældende lovs §1, stk. 4, efter hvilken forædlerbeskyttelse ikke kan gives for plantenyheder, der med forædlerens samtykke er faldt eller bragt i handelen forinden tidspunktet for anmeldelsen, medfører bestemmelsen om prioritetsret, at forædleren reelt har 12 måneder efter anmeldelsen i et UPOV-land, i hvilken han kan markedsføre nyheden i alle andre UPOV-lande uden at fortabe nyhedsretten. Offentliggørelse sker kun i det land, hvor nyheden anmeldes. En producent i et andet UPOV-land, der efter, at sorten er bragt på markedet i dette land, påbegynder en produktion heraf i forventning om, at sorten er frit tilgængelig, kan derfor risikere, at sorten senere anmeldes med prioritet og bliver licenspligtig. Produktionen kan herved blive urentabel. Da igangsættelse og markedsføring af en ny produktion ofte er både kostbar og besværlig, føles dette forhold utilfredsstillende fra **producent**-side.

Der er enighed i udvalget om, at der her er tale om et problem, som kun kan løses ved en revision af UPOV-konventionen, hvor der enten bliver gennemført en central anmeldelses- **og** registreringsprocedure gældende for samtlige **UPOV-lande**, eller hvor prioritetsadgangen ophæves. Problemet kunne ligeledes løses, såfremt der i konventionen blev gennemført en bestemmelse, der forpligtede forædleren til allerede ved første anmeldelse i et **UPOV-land** at angive, i hvilket af de øvrige unionslande han ville anmelden nyheden til beskyttelse.

Udvalget har endvidere bemærket sig, at anmeldelse til plantenyhedsbeskyttelse i praksis sidestilles med anmeldelse til optagelse på sortsliste, idet betingelsen om, at sorten skal være kendt, hermed er opfyldt.

21. Beskyttelse og licensbetaling i anmeldelsesperioden (jf. §24 i lovudkastet).

Ifølge UPOV-konventionen og den gældende danske lov indtræder plantenyhedsbeskyttelsen først fra det tidspunkt, hvor nyheden bliver registreret. Der er dog i adskillige tilfælde en interesse i at få nyheder bragt på markedet allerede i anmeldelsesperioden.

Der er imidlertid ingen sikkerhed for, at de forskellige producenter behandles ens i forbindelse med nyheder, der udelukkende er anmeldt til registrering, idet de, indtil registrering er opnået, ikke er omfattet af lovens bestemmelser. Desuden er producenten ikke sikret tilbagebetaling af betalt licens, såfremt det viser sig, at en anmeldt nyhed ikke kan opnå registrering og således opfylder lovens bestemmelser, der berettiger til licensbetaling ved formering.

Der er i udvalget enighed om, at sortsejerens interesse i beskyttelse og licensbetaling i anmeldelsesperioden bør tilgodeses på rimelig vis.

Som modstykke hertil finder udvalget, at licensbeløb, som producenterne indbetaler i anmeldelsesperioden, bør indsættes på en spærret konto i et pengeinstitut og først frigives til sortsejeren, når den pågældende sort optages i plantenyhedsregistret. **Såfremt** sorten ikke optages i plantenyhedsregistreret, tilbagebetales det deponerede beløb til producenten incl. eventuelle renter.

Der er i udvalget enighed om, at forædlerens udnyttelse af en anmeldt nyhed allerede i anmeldelsesperioden forudsætter en anmodning herom fra forædleren, og at udnyttelsen bør medføre en tilsvarende afkortelse af den maksimalt mulige beskyttelsesperiode.

Der er ikke i udvalget tilslutning til at lempe det generelle forbud mod forhandling af en sort forud for anmeldelsen.

22. Beskyttelsesperiodens længde (jf. §16 i lovudkastet).

Ifølge den gældende lovs §12 regnes beskyttelsesperioden fra udstedelsen af beskyttelsesbrevet. Beskyttelsestiden for de enkelte kulturtyper er fastsat til mellem 15 og 25 år, dog med en undtagelsesbestemmelse for visse planter, registreret før den 1. januar 1970.

Beskyttelsestidens længde kan ikke for alle kulturgruppers vedkommende anses for tilfredsstillende, og der er i udvalget enighed om, at beskyttelsesperioden for alle arter af landbrugsplanter for fremtiden bør sættes til 25 år.

For pryddplanter vedkommende foreligger der en aftale mellem Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter og DEG om en tilsvarende forlængelse af beskyttelsesperioden til 25 år. Forudsætningen herfor er imidlertid, at der med hensyn til anvendelse af varemærkebeskyttet tillægsbetegnelse (jf. punkt 6) ved lovrevisionen indføres en bestemmelse om, at af-

gift herfor ikke kan opkræves, så længe en plantenyhed er eller kunne have været nyhedsregistreret. Efter drøftelse af dette spørgsmål med Justitsministeriet og Industriministeriet anses der ikke at være problemer med opfyldelsen af denne forudsætning.

Det er på denne baggrund udvalgets indstilling, at der indføres en generel beskyttelsesperiode for alle plantegrupper på 25 år.

Det er udvalgets opfattelse, at beskyttelsesperioden, såfremt der indføres en adgang til beskyttelse i anmeldelsesperioden, bør regnes fra anmeldelsestidspunktet, jf. punkt 21.

23. Kontrolmuligheder (jf. §20, stk. 3 i lovudkastet).

Ifølge lovens §14, stk. 3, skal producenten af egen drift meddele forædleren de oplysninger, der er nødvendige for blandt andet opkrævning og beregning af licens.

Problemet med hensyn til kontrol gør sig specielt gældende, hvis forædleren har mistanke om, at der sker ikke-kontraktlig formering af en beskyttet nyhed. I disse situationer har forædleren ingen mulighed for at få en eventuel begrundet mistanke bekræftet, da han ikke kan forlange adgang til virksomheden; den eneste mulighed er en politianmeldelse.

Problemet gør sig især gældende inden for havebrugsområdet. Der er mellem organisationerne for dette område enighed om hensigtsmæssigheden af at indføre en kontrolmulighed til sikring mod ukontraktlig formering.

Udvalget har drøftet, om Statens Plantetilsyn kunne udøve en sådan kontrolfunktion ved i forbindelse med den almindelige plantesundhedskontrol af afkræve producenterne dokumentation for tilladelse til formering af de beskyttede nyheder (normalt i form af en kontrakt), der måtte forefindes i den pågældende virksomhed.

Også andre muligheder for gennemførelse af en offentlig kontrol har været drøftet. Det har i forbindelse hermed været anset for afgørende at tilgodese to væsentlige forudsætninger:

1. En offentlig kontrolinstans må ikke fungere som part i et civilretligt reguleret område (kontraktforhold/betaling af licens), men skal alene sikre lovens overholdelse.
2. En offentlig kontrol via en eksisterende institution i Landbrugsministeriet (Plantenyhedsnævnet, Plantetilsynet eller lignende) må ikke resultere i tvivl med hensyn til institutionens neutralitet eller i øvrigt bringe denne i miskredit.

Efter udførlige drøftelser af spørgsmålet mellem Landbrugsministeriet, Statens Plantetilsyn og havebrugets organisationer var der enighed om, ud fra en samlet vurdering af alle forhold, ikke at foreslå en offentlig kontrol gennemført. I stedet er det i bemærkningerne til lovforslagets §28 anført, at såfremt en forædler har begrundet mistanke om ulovlig formering, vil der i forbindelse med en civilretlig sag være mulighed for, at der kan udtages stikprøver til brug ved en prøvedyrkning af Statens Plantetilsyn på grundlag af en dommerkendelse, og en prøvedyrkning vil herefter kunne gennemføres af Plantenyhedsnævnet.

24. Udenlandske forædleres danske repræsentation (**jf.** §5 og §26 i lovudkastet).

Ifølge den gældende lovs §6 skal udenlandske forædlere, der ønsker nyheder beskyttet i Danmark, have en repræsentant her i landet, der repræsenterer forædleren over for **Plantenyhedsnævnet**. Der kræves imidlertid ikke, at forædleren i andre forhold har en dansk repræsentant.

Når der er tale om kontraktforhold mellem udenlandske forædlere og danske producenter er det således ikke ualmindeligt, at de danske producenter præsenteres for fremmedsprogede kontrakter, der ofte indeholder vilkår, der ikke er i overensstemmelse med den danske lov. Samtidig besværliggøres kontakten mellem forædler og producent betydeligt. I tilfælde af tvistigheder mellem de to parter kan en dansk producent desuden være tvunget til at føre sag mod en forædler, der har opnået beskyttelse efter dansk lov, ved udenlandske domstole.

Der er i udvalget enighed om, at der i forbindelse med lovrevisionen bør kræves, at udenlandske forædlere, der ønsker at anmelde/registrere en plantenyhed i Danmark, skal have en repræsentant her i landet, der repræsenterer ham i forhold til Plantenyhedsnævnet, og som kan modtage forkyndelser m.v. i civilretligt søgsmål.

25. Tvistigheder, valg af værneting (jf. §26 og §5 i lov-
udkastet).

I den eksisterende lov er det ikke præciseret, at forædleren skal have en dansk repræsentant, der i alle forhold (også kontraktretslige) repræsenterer førstnævnte.

Efter det for udvalget oplyste, er der ofte tale om, at en udenlandsk sortsejer foretager anmeldelse gennem et dansk patent- eller varemærkebureau, som Plantenyhedsnævnet så har kontakt til. Et sådant bureau vil formentlig ikke være hensigtsmæssig som fuldmægtig i retssager mellem sortsejer og producent.

Udvalget finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at en udenlandsk forædler har en dansk repræsentant, der i alle forhold repræsenterer denne. Udvalget finder ligeledes, at evt. søgsmål bør anlægges ved danske domstole og behandles efter dansk ret.

Såfremt forædlerens danske repræsentant over for Plantenyhedsnævnet ikke også repræsenterer forædleren med hensyn til tilladelse til formering og licensbetaling, bør det i forbindelse med anmeldelsen meddeles hvilken befuldmægtiget, der i Danmark varetager disse interesser.

26. Indførelse af standardkontrakter (jf. §3 i lovudkastet).

På foranledning af Landbrugsministeriet indledtes der i 1979 forhandlinger mellem Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter og Dansk Erhvervsgartnerforening med det formål at drøfte omfanget af forædlerbeskyttelsen og den nærmere udnyttelse heraf inden for havebrugsområdet.

Baggrunden for forhandlingerne var de kontraktmæssige problemer, der var konstateret mellem forædlere og producenter, hvilket medførte en udbredt mistillid til forædlerbeskyttelsessystemet hos producenterne. **Årsagen** til disse problemer ligger i UPOV-konventionens manglende regulering af forholdet mellem de to kontraktparter, idet artikel 5 (2) alene bestemmer, at forædleren selv fastsætter sine vilkår for producentens udnyttelse af en beskyttet plantenyhed. Også den danske lovs §14, stk. 1, er uegnet som grundlag for regulering af forholdet mellem parterne, og lovens forventninger om en fri forhandlingsmulighed mellem ligestillede parter har vist sig ikke altid at fungere i praksis. Hertil kommer, at Vilkårsnævnet for Plantenyheder, der netop skulle sikre rimelige vilkår, både er for dyrt at administrere og i praksis aldrig har fungeret på en tilfredsstillende måde, samt at forskellige retsafgørelser har vist, at den hidtidige lovgivning er endog meget svært forståelig for dorastolene.

Sigtet med forhandlingerne var derfor, med baggrund i den danske lov og de intentioner, der lå bag tiltrædelsen af konventionen og gennemførelsen af den danske lov, at afklare alle forhold vedr. udnyttelsen af forædlerbeskyttelsen og vilkår

herfor med henblik på at udforme en standardkontrakt, der var rimelig for begge de to kontraktparter. Herved kunne også skabes sikkerhed imod den ene kontraktparts evt. udnyttelse af et bedre kendskab til et meget vanskeligt overskueligt og komplekst system på bekostning af en svagere kontraktpart.

Forhandlingerne førte til gennemførelse af et omfattende standardkontraktsystem, aftalt mellem organisationerne, men på grund af konventionens og lovens bestemmelser er anvendelsen af systemet frivillig. Enkelte danske og en del udenlandske forædlere har ikke ønsket at anvende systemet, og i en del tilfælde har disse forædleres kontrakter indeholdt bestemmelse, der er uoverskuelige for producenten, og udstrækker forædlerens ret udover, hvad der var intentionerne i den danske lov.

Fra Dansk Erhvervsgartnerforenings side er det tilkendegivet, at dette forhold kan underminere standardkontraktsystemet og de bestræbelser, der i de senere år er udfoldet for at sikre rimelige og afbalancerede forhold mellem forædlerne og producenterne. Dansk Erhvervsgartnerforening har derfor fundet det ønskeligt at indføre autoriserede standardkontrakter i lighed med f.eks. huslejekontrakter, subsidiært at der i Landbrugsministeriets regi nedsættes et særligt "indseende udvalg", der, når standardkontrakter ikke anvendes, forlods skal godkende alternative kontrakter, inden disse bringes i anvendelse.

Det er Dansk Erhvervsgartnerforenings opfattelse, at en række konkrete eksempler på urimelige kontraktvilkår samt de overordnede interesser i at få etableret et afbalanceret forædlerbeskyttelsessystem giver mulighed for at anvende konventionens artikel 9 (1), der netop foreskriver en mulighed for at indskrænke forædlerens frie ret til selv at fastsætte sine vilkår, når den offentlige interesse kræver dette.

Udvalget har udtrykt stor tilfredshed med det indførte standardkontraktsystem og fastslår, at indførelsen heraf både har medført afbalancerede kontraktvilkår mellem parterne og har

medvirket stærkt til at afdramatisere problemerne mellem forædlere og producenter. Udvalget erkender ligeledes, at der kan være problemer, hvor standardkontraktsystemet ikke anvendes.

Landbrugsministeriet finder imidlertid, at problemerne i forhold til blandt andet udenlandske forædlere, der ikke ønsker at anvende standardkontrakterne, kan løses, såfremt Vilkårsnævnet for Plantenyheder bringes til at fungere som forudset.

Udvalget har tilsluttet sig dette standpunkt.

27. Forskellige vilkår for producenterne i de enkelte unionslande

og

28. Manglende harmonisering af nationale artslistes.

UPOV-konventionens funktion er baseret på national lovgivning i de enkelte lande, men overlader samtidig til disse lande selvstændigt at fortolke konventionen og giver dem endvidere forskellige valgmuligheder med hensyn til omfanget af forædlerbeskyttelsen og centrale elementer heri. Sammenholdt med det tidligere nævnte forhold, at forædleren selv kan fastsætte sine vilkår, og at disse i visse tilfælde er videregående end tilsigtet i konventionen eller den nationale lov, resulterer dette i ofte stærkt varierende vilkår i de enkelte unionslande.

Med hensyn til listerne over arter, inddraget under **forædlerbeskyttelse**, har de enkelte lande suveræn kompetence **fortset** fra et mindste antal arter, som er nævnt i konventionen. Dette forhold medfører, at det enkelte land har mulighed for at undlade eller forsinke optagelse af kommercielt betydningsfulde arter på listen. Dette kan være en fordel for det enkelte land i de tilfælde, hvor forædlingsarbejdet fortrinsvis foregår i et andet UPOV-land, idet landets egne producen-

ter herigennem får mulighed for "licensfri" produktion og derved opnår en styrkelse af konkurrenceevnen. Dette forhold har især betydning inden for havebrugsområdet, hvor der normalt ikke er problemer med fremskaffelse af materiale til formering, og hvor licensbeløbet for visse kulturers vedkommende kan udgøre en relativt betragtelig andel af prisen for salgsproduktet. Licensfri produktion, eksport af beskyttede sorter fra "licensfri" **UPOV-lande** og fra lande, herunder EP-lande, der ikke har tilsluttet sig UPOV-konventionen, udgør derfor et væsentligt konkurrenceforvridende problem for erhvervet.

Der er i udvalget enighed om, at der er et stort behov for en international harmonisering af artslisterne og omfanget af den beskyttelse, der er tillagt forædleren samt for fastsættelse af bestemmelser, som klart definerer de vilkår, en forædler kan fastsætte. Udvalget fastslår imidlertid samtidig, at disse problemer ikke kan løses nationalt, men forudsætter en ændring af UPOV-konventionen. En snarlig løsning af disse problemer er imidlertid ubetinget nødvendig både for forædlere og producenter, såfremt en stigende mistillid til forædlerbeskyttelseslovgivningen og de internationale virkninger med hensyn til konkurrence skal undgås. Herudover er der behov for, at flere lande tilslutter sig UPOV-konventionen.

Udvalget peger derfor på nødvendigheden af en styrkelse af konsultationerne, dels mellem de internationale organisationer indbyrdes, dels mellem de offentlige myndigheder og organisationer her i landet forud for alle internationale drøftelser samt i forbindelse med ændringer/udvidelser af forædlerbeskyttelsen/lovgivningen.

Udvalget anbefaler derfor nedsættelse af et rådgivende udvalg i Landbrugsministeriets regi til drøftelse af alle overordnede erhvervspolitiske forhold i forbindelse med plantenyhedsloven, herunder det internationale samarbejde.

Forslag til lov om plantenyheder.

Kapitel I

Almindelige bestemmelser.

Lovens område

§ 1. Forædleren af en sort af en kulturplante eller den, til hvem forædleren har overdraget rettighederne over sorten, (sortsejeren) kan opnå beskyttelse af sorten som plantenyhed efter denne lov, hvis sorten

- 1) tilhører en af de arter eller slægter af kulturplanter, som Landbrugsministeren har inddraget under loven ved optagelse på en officiel fortegnelse,
- 2) på tidspunktet for meddelelse af beskyttelse opfylder lovens betingelser herfor.

Stk. 2. Beskyttelse af en sort indtræder ved optagelse af sorten i en officiel fortegnelse over plantenyheder (plantenyhedsregisteret).

Stk. 3. Beskyttelse af en plantenyhed omfatter planter og plantemateriale, der anvendes til erhvervsmæssig formering af plantenyheden.

Administration

Plantenyhedsnævnet

§ 2. Administrationen af bestemmelserne i lovens kapitel II varetages af et af Landbrugsministeren nedsat navn, Plante-

nyhedsnævnet. Ministeren fastsætter i en forretningsorden bestemmelser om nævnets sammensætning og funktion.

Vilkårsnævnet for plantenyheder

§ 3. Tvistigheder vedrørende udnyttelsen af plantenyheder (kapitel III) kan indbringes for et af Landbrugsministeren nedsat nævn, Vilkårsnævnet for Plantenyheder. Ministeren fastsætter i en forretningsorden bestemmelser om nævnets sammensætning og funktion.

Kapitel II

Beskyttelse

Beskyttelsens genstand

§ 4. En sort kan opnå beskyttelse her i landet, hvis

1) sortsejeren

a) er bosat eller har sæde her i landet

eller

b) er statsborger eller er bosat eller har sæde i en stat, der er medlem af den Internationale Union for Beskyttelse af Plantenyheder (UPOV), og

2) sorten ikke forud for anmeldelsen med sortsejerens samtykke har været udbudt til salg eller solgt her i landet eller har været udbudt til salg eller solgt i udlandet i mere end 4 år eller, for så vidt angår træer og disses grundstammer, mere end 6 år.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i stk. 1, nr. 1, kan en sort opnå beskyttelse, hvis

1) der er indgået aftale med den stat, hvor sortsejeren har bopæl eller sæde, om gensidighed, for så vidt angår beskyttelse af sorter af den pågældende art,

- 2) en sort frembragt her i landet kan opnå beskyttelse i den pågældende stat i samme omfang, som en sort frembragt i den pågældende stat, eller
- 3) sorten iøvrigt findes at have jordbrugsøkonomisk interesse.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan undtagelsesvis godkende, at en sort, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 2, opnår beskyttelse her i landet, hvis sorten findes at have jordbrugsøkonomisk interesse.

Anmeldelse

§ 5. Anmeldelse af en sort med henblik på optagelse i plantenyhedsregisteret skal indgives til Plantenyhedsnævnet og kan indgives af sortsejeren, hvis denne har bopæl eller sæde her i landet, eller af en af sortsejeren udpeget fuldmægtig, der har bopæl eller sæde her i landet.

Stk. 2. Anmelderen skal over for Plantenyhedsnævnet godtgøre sin adkomst til at anmelde sorten. Hvis anmelderen er fuldmægtig for sortsejeren, skal anmelderen fremlægge dokumentation for sin bemyndigelse til at repræsentere sortsejeren i alt vedrørende anmeldelsen og registreringen.

Stk. 3. Anmelderen kan ud over de ved anmeldelsen krævede oplysninger fremlægge særlige oplysninger om privat foretagne afprøvninger og om officielle inden- og udenlandske afprøvninger.

Stk. 4. Nævnet kan kræve yderligere oplysninger, der skønnes nødvendige for behandling ~~af~~ anmeldelsen.

§ 6. Anmeldelsen indføres i Plantenyhedsnævnets dagbog umiddelbart efter modtagelsen, og et eksemplar af anmeldelsen tilbagesendes straks til anmelderen med Plantenyhedsnævnets påtegning om indførelsen. Plantenyhedsnævnet offentliggør i Statstidende en meddelelse om anmeldelsen.

Stk. 2. Dagbogen er offentligt tilgængelig. Dette gælder dog ikke oplysninger om hybridsorters genealogiske komponenter og beskrivelsen heraf, hvis anmelderen har anmodet om, at oplysningerne behandles fortroligt.

§7. Plantenyhedsnævnet kan slette en anmeldelse af dagbogen, hvis anmelderen

- 1) ikke inden udløbet af den frist, nævnet har fastsat, fremkommer med de oplysninger, nævnet har krævet efter § 5, stk. 4,
- 2) ikke fremsender afprøvningsmateriale til de tidspunkter, som nævnet har fastsat, eller
- 3) ikke inden 2 måneder efter forfaldsdagen har indbetalt anmeldelsesgebyr.

Stk. 2. Inden nævnet sletter en anmeldelse af dagbogen, underretter nævnet ved anbefalet brev anmelderen herom og opfordrer denne til inden en måned at fremkomme med eventuelle indsigelser. Efter udløbet af denne frist træffer nævnet endelig afgørelse om slettelsen.

Prioritet

§ 8. Fra anmeldelsestidspunktet har anmelderen prioritet til at opnå beskyttelse af sorten i forhold til andre, der efterfølgende anmelder den samme sort til beskyttelse.

Stk. 2. Hvis den første anmeldelse af sorten, som er indgivet i en medlemsstat af den Internationale Union for Beskyttelse af Plantenyheder (**UPOV**), er indgivet inden for de seneste 12 måneder, kan Plantenyhedsnævnet efter anmodning fra anmelderen tillægge anmeldelsen prioritet fra tidspunktet for den første anmeldelse. Anmodningen skal fremsættes ved anmeldelsen og skal være ledsaget af dokumentation for modtagelsen af den tidligere anmeldelse.

Betingelser for beskyttelse

§ 9. En sort kan kun beskyttes, hvis den

- 1) ved en eller flere egenskaber kan skelnes fra enhver anden sort, der er kendt på anmeldelsestidspunktet,
- 2) er tilstrækkelig ensartet, og
- 3) er stabil i sine særlige egenskaber (hovedkarakterer) under formering, således som denne udføres inden for rammerne af det af forædlere angivne formeringsystem.

Stk. 2. Snarest muligt efter, at anmeldelsen er indført i dagbogen, skal Plantenyhedsnævnet foretage en foreløbig undersøgelse af, om sorten kan anses for at opfylde betingelserne for beskyttelse.

Stk. 3. Hvis nævnet ikke finder, at betingelserne for beskyttelse ikke er opfyldt, offentliggør nævnet i Statstidende en meddelelse om anmeldelsen med opfordring til muligt interesserede til inden en vis frist at fremkomme med indsigelser mod en beskyttelse af sorten. Nævnet kan offentliggøre anmeldelsen igen kort før den endelige registrering.

§ 10. En indsigelse vedrørende anmelderens adkomst til at anmelde sorten skal nævnet henvise til behandling ved retten. Hvis nævnet underrettes om sagsanlægget, skal det give anmeldelsen påtegning herom.

Stk. 2. Hvis nævnet modtager andre indsigelser, skal det give anmelderen adgang til at udtale sig i sagen. Hvis nævnet herefter beslutter at lade anmeldelsen udgå af dagbogen samt at ophøre med prøvedyrkningen, skal det underrette anmelderen og den, der har fremsat indsigelsen, samt foranledige en meddelelse optaget i Statstidende.

Afprøvning

§ 11. Inden en anmeldt sort kan opnå beskyttelse, skal Plantenyhedsnævnet foranstalte en afprøvning for at konstatere,

om sorten opfylder betingelserne herfor, og om den har de i anmeldelsen nævnte særlige egenskaber. Plantenyhedsnævnet fastsætter nærmere bestemmelser om gennemførelse af afprøvning.

Stk. 2. Nævnet kan bestemme, at afprøvningen af en sort kan afkortes eller undlades, hvis sorten tidligere har været afprøvet ved en officiel afprøvningsvirksomhed.

Registrering

§ 12. Hvis Plantenyhedsnævnet efter afprøvningens afslutning skønner, at sorten opfylder betingelserne for at opnå beskyttelse, optager nævnet sorten i plantenyhedsregisteret under det godkendte sortsnavn med bemærkning om eventuelt løbende retssag.

Stk. 2. Nævnet offentliggør i Statstidende en meddelelse om den stedfundne optagelse.

Stk. 3. Plantenyhedsregisteret er offentligt tilgængeligt. Dette gælder dog ikke oplysninger om hybridsorters genealogiske komponenter og beskrivelsen af disse, hvis anmelderen har anmodet om, at oplysningerne behandles fortroligt.

Beskyttelsesbrev

§ 13. Samtidig med offentliggørelsen af registreringen skal Plantenyhedsnævnet udfærdige et beskyttelsesbrev, der udleveres til anmelderen.

Plantenyhedsarkiv

§ 14. Plantenyhedsnævnet opbevarer alle dokumenter vedrørende hver enkelt plantenyhed i et plantenyhedsarkiv. Landbrugsministeren fastsætter bestemmelser om, i hvilket omfang plantenyhedsarkivet skal være offentligt tilgængeligt.

Sortsnavn m.m.

§ 15. Plantenyheden skal i alle forhold betegnes med det godkendte sortsnavn. Dette gælder også efter registreringens ophør.

Stk. 2. Efter sortsejerens anmodning kan Plantenyhedsnævnet i særlige tilfælde tillade, at plantenyheden efterfølgende tillægges et andet navn end det oprindeligt godkendte.

Stk. 3. Det er tilladt at anvende en tillægsbetegnelse for plantenyheden i forbindelse med sortsnavnet.

Stk. 4. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler om navngivning af plantenyheder.

Beskyttelsens varighed

§ 16. Beskyttelsen kan opretholdes i indtil 25 år regnet fra dagen for udstedelse af beskyttelsesbrevet.

Slettelse af en plantenyhed

§ 17. Plantenyhedsnævnet skal annullere optagelsen af en plantenyhed i plantenyhedsregisteret, hvis det godtgøres, at plantenyheden på registreringstidspunktet ikke opfyldte betingelserne efter § 4 eller § 9, stk. 1, for optagelse.

Stk. 2. Plantenyhedsnævnet skal slette en plantenyhed af plantenyhedsregisteret, hvis

- 1) nævnet ved efterkontrol finder, at plantenyheden ikke er tilstrækkeligt vedligeholdt, eller
- 2) sortsejeren skriftligt anmoder nævnet herom.

Stk. 3. Plantenyhedsnævnet kan slette en plantenyhed af plantenyhedsregisteret, hvis

- 1) sortsejeren ikke inden udløbet af den frist, nævnet har fastsat, efterkommer nævnets anmodning om at stille for-

nødent materiale til rådighed for nævnet med henblik på efterkontrol,

- 2) sortsejeren ikke inden 2 måneder efter forfaldsdagen har betalt registreringsgebyr, eller

Stk. 4. Hvis en plantenyhed ikke opfyldte betingelserne efter § 4, stk. 1, nr. 2, eller § 9, stk. 1, nr. 1, for at opnå beskyttelse, kan enhver, der har retlig interesse heri, opnå dom for, at plantenyheden skal slettes af registeret. Sag skal anlægges mod sortsejeren.

§ 18. Inden en plantenyhed på Plantenyhedsnævnets foranledning slettes af plantenyhedsregisteret, underretter nævnet ved anbefalet brev sortsejeren herom og opfordrer denne til inden 4 måneder at fremkomme med eventuelle indsigelser. Efter udløbet af denne frist træffer nævnet endelig afgørelse om slettelse. I de i § 16, stk. 3, nr. 1 og nr. 2, nævnte tilfælde, kan nævnet undlade slettelse, såfremt **sortsejeren** inden fristens udløb stiller fornødent plantemateriale til rådighed for nævnets efterkontrol eller betaler alle forfaldne afgifter. Sortsejeren underrettes om afgørelsen ved anbefalet brev.

Stk. 2. Slettelsen sker 2 måneder efter, at sortsejeren har modtaget underretning om Plantenyhedsnævnets afgørelse. Hvis sagen inden udløbet af denne frist indbringes for domstolene, stilles slettelsen i bero, indtil sagen er endeligt afgjort.

§ 19. Hvis en plantenyhed er slettet af plantenyhedsregisteret, kan den ikke påny optages i registeret. En meddelelse om slettelsen og begrundelsen herfor skal offentliggøres i Statstidende.

Kapitel III

Beskyttelsens omfang

Vilkår for anvendelse

§ 20. En plantenyhed må ikke anvendes til erhvervsmæssig formering med henblik på salg af formeringsmateriale uden sortsejerens tilladelse eller i strid med de vilkår for anvendelse hertil, herunder om betaling af licens, som sortsejeren har fastsat. Vilkårene må kun vedrøre den erhvervsmæssige formering af plantenyheden, udbud til salg og salg af formeringsmateriale af denne samt licensbetalingen og skal være rimelige og ens for alle producenter.

Stk. 2. Spørgsmålet, om de vilkår, sortsejeren har fastsat, er rimelige, kan indbringes for Vilkårsnævnet for Plantenyheder af enhver, der har en retlig interesse i sagen. Finder nævnet, at vilkårene er urimelige, kan det pålægge sortsejeren at ændre disse.

Stk. 3. Den, der formerer en plantenyhed erhvervsmæssigt eller sælger formeringsmateriale heraf, skal af egen drift give sortsejeren de oplysninger, der er nødvendige for beregning og opkrævning af den licens, som tilkommer denne.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at den, der formerer plantenyheder af nærmere angivne arter til erhvervsmæssig anvendelse i egen bedrift, skal betale licens til sortsejeren.

Stk. 5. Sortsejeren kan først opkræve licens for benyttelsen af en varemærkeregistreret tillægsbetegnelse efter forløbet af 25 år regnet fra dagen for udstedelsen af beskyttelsesbrevet for plantenyheden.

Forædlingsarbejde

§ 21. Plantenyheder kan frit anvendes til forædlingsarbejde.

Sortsejerens forsyningspligt

§ 22. I det omfang, det er nødvendigt for at sikre, at almenheden på rimelige vilkår forsynes med plantemateriale, skal sortsejeren inden for en rimelig tid selv eller gennem andre imødekomme bestillinger på egnet formeringsmateriale af plantenyheden.

§ 23. Den, der har fået afslag fra sortsejeren på en anmodning om tilladelse efter § 20, stk. 1, eller på en bestilling efter § 22, og den pågældendes faglige sammenslutning kan indbringe sagen for Vilrårsnævnet for Plantenyheder. Finder nævnet, at afslaget har været uberettiget, kan det pålægge sortsejeren at meddele den ønskede tilladelse og at levere egnet formeringsmateriale til enhver, der efter nævnets skøn må antages at være i stand til at udføre formeringen eller udnytte plantenyheden på betryggende måde.

Stk. 2. Hvis Landbrugsministeren anser det for nødvendigt, for at sikre en plantenyheds udbredelse eller for at modvirke en væsentlig forringelse af vilkårene for en erhvervs-gren, kan ministeren efter indstilling fra Vilrårsnævnet pålægge sortsejeren at give enhver, som nævnet anser for egnet, tilladelse til formering og salg af en plantenyhed og inden for en rimelig tid selv eller gennem andre at imødekomme bestillinger fra den pågældende på egnet formeringsmateriale af plantenyheden.

Udnyttelse i anmeldelsesperioden

§ 24. De i § 20 nævnte vilkår for anvendelse af en plantenyhed, herunder om betaling af licens, kan gøres gældende af sortsejeren i tidsrummet fra anmeldelsen af en sort til dennes optagelse i plantenyhedsregisteret forudsat, at sortsejeren giver meddelelse herom og fra tidspunktet for meddelelsen påtager sig den i § 22 nævnte forpligtelse. Den i § 16 nævnte beskyttelsesperiode beregnes i dette tilfælde fra dagen for meddelelsens indførelse i Plantenyhedsnævnets dagbog. Bestemmelserne i §§ 15 og 23 finder tilsvarende anvendelse i dette tidsrum.

Stk. 2. Licensbeløb, der opkræves i anmeldelsesperioden, skal af producenten indsættes på en spærret konto i et pengeinstitut til fordel for sortsejeren. Beløbet frigives til sortsejeren, hvis sorten optages i plantenyhedsregistret. Hvis sorten ikke optages i plantenyhedsregistret, tilbagebetales det deponerede beløb til producenten incl. påløbne renter.

Stk. 3. Hvis anmeldelsen af en sort trækkes tilbage eller afvises fra optagelse i plantenyhedsregisteret, kan sorten frit anvendes ved formering, og sortsejeren skal stille den, der i anmeldelsesperioden har anvendt sorten ved formering, således, som den pågældende ville have været stillet ved anvendelse af en ubeskyttet sort, herunder tilbagebetale modtagne licensbeløb.

Kapitel IV

Særlige bestemmelser

Klage

§ 25. Plantenyhedsnævnets afgørelser efter kapitel II i øvrigt kan indbringes for de almindelige domstole inden for en frist af 2 måneder fra afgørelsens meddelelse.

Stk. 2. Vilkårsnævnet for Plantenyheders afgørelser efter kapitel III kan indbringes for de almindelige domstole inden for en frist af 2 måneder fra afgørelsens meddelelse.

Forkyndelser m.m.

§ 26. En sortsejer, der ikke har bopæl her i landet, skal have en fuldmægtig med bopæl eller sæde her i landet, som er indført i plantenyhedsarkivet og som på sortsejerens vegne kan modtage forkyndelser og andre meddelelser vedrørende plantenyheden.

Gebyrer

§ 27. Landbrugsministeren kan fastsætte gebyrer til dækning af udgifterne ved Plantenyhedsnævnets administration, jf. kapitel II, samt bestemmelser om sagsomkostninger og sikkerhedsstillelse i forbindelse med behandlingen af sagen i Vilkårsnævnet for Plantenyheder, jf. kapitel III.

Straf

§ 28. Den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder § 20, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, straffes med bøde, med mindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Overtrædelse af de nævnte bestemmelser er undergivet privat påtale.

Stk. 2. Med bøde straffes endvidere den, der

1. overtræder § 15,
2. undlader at efterkomme pålæg meddelt i henhold til § 20, stk. 2, 2. pkt., og § 23, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar. Er overtrædelsen begået af en kommune eller af et kommunalt fællesskab, jfr. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.

Ikrafttræden, m.m.

§ 29. Loven træder i kraft den

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 205 af 16. juni 1962 om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter.

Stk. 3. Bestemmelser fastsat efter den i stk. 2 nævnte lov forbliver i kraft, indtil de ophæves af Landbrugsministeren. Overtrædelse af bestemmelserne straffes med bøde.

§ 30. Bestemmelsen i § 20, stk. 5, gælder for

- 1) plantenyheder, der registreres efter lovens ikrafttræden,
- 2) registrerede plantenyheder, der opnår adgang til en forlænget beskyttelsesperiode efter § 16.

§ 31. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger.

Ved lovforslaget gennemføres en revision og modernisering af den danske lovgivning om beskyttelse af plantenyheder. Lovforslaget bygger fortsat på de principper, som er fastlagt i den Internationale Konvention om Beskyttelse af Plantenyheder (**UPOV-konventionen**).

UPOV-konventionen blev undertegnet i Paris den 2. december 1961 og blev ratificeret af Danmark den 4. juli 1968. Konventionen trådte i kraft for Danmarks vedkommende den 6. oktober 1968 (jf. Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 128 af 10. december 1968 (Lovtidende C)).

En mindre revision af konventionen af administrativ karakter blev vedtaget den 10. november 1972 og trådte for Danmarks vedkommende i kraft den 11. februar 1977 (jf. Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 16 af 23. februar 1978 (Lovtidende C)).

En mere omfattende revision af konventionen blev vedtaget den 23. oktober 1978 og trådte for Danmarks vedkommende i kraft den 8. november 1981, efter at loven med henblik herpå var blevet ændret ved lov nr. 131 af 25. marts 1981 (jf. Folketingstidende 1980/81, sp. 5734, 7257-59, **7947-48** og 8330-31, till. A, sp. 3689, till. B, **sp. 477**, og Tillæg C, spalte 415).

Danmark har gennemført konventionen ved lov nr. 169 af 15. maj 1968 om ændring af lov om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter (Lov nr. 205 af 16. juni 1962).

UPOV-konventionen har til formål at indføre en ophavsret for planteforædlere, beslægtet med den patentret, der gives opfindere inden for industri og håndværk, og med forfatter-

og kunstnerret og lignende, for at sikre, at forædlere får et rimeligt vederlag for sit forædlingsarbejde. Denne op-havsretsbeskyttelse opretholdes ved dette **lovforslag**. På baggrund af jordbrugserhvervenes struktur blev der dog sam-tidig, som hjemlet ved konventionen, ved gennemførelse af den danske lovgivning herom af hensyn til den offentlige interesse og for at sikre mod urimelige vilkår for tilladel-se til formering fastsat visse indskrænkninger i forædle-rens eneret.

UPOV's sekretariat, der har sæde i **Genève**, Schweiz, har gennem lang tid arbejdet for en tilnærmelse af medlemssta-ternes lovgivning om beskyttelse af plantenyheder og har med henblik herpå udarbejdet en "modellov". En sådan tilnær-nelse af de nationale lovgivninger vil være af betydning ikke mindst for de **UPOV-medlemsstater**, der også er medlem-mer af De europæiske Fællesskaber (Belgien, Danmark, For-bundsrepublikken Tyskland, Frankrig, Irland, Italien, Neder-landene, Spanien og Storbritannien). Man er bekendt med, at EF-Kommissionen har iværksat interne overvejelser om en harmonisering af medlemsstaternes lovgivning på dette om-råde; men der foreligger endnu ikke konkrete forslag fra Kommissionens side.

1978-revisionen af **UPOV-konventionen** samt udviklingen iøv-rigt har gjort det ønskeligt at tage den danske lovgivning op til revision.

Den 2. december 1983 nedsatte Landbrugsministeren et ud-valg, **der** skulle overveje en revision af lovgivningen vedrø-rende beskyttelse af plantenyheder. Følgende institutioner og erhvervsorganisationer har været repræsenteret i udval-get:

Statens Planteavlsudvalg, Landbrugsrådet, De danske Landbo-foreninger, Danske Husmandsforeninger, Sammenslutningen af

Danske Sortsejere af Korn, Foreningen af Dansk Stammeejere af Mark- og Havefrø, Dansk Erhvervsgartnerforening, Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter, Brancheudvalget for Frø og Landbrugsministeriet.

Udvalgets betænkning er afgivet den ... december 1986.

Af betænkningen fremgår, at der blandt udvalgsmedlemmerne var enighed om, at udvalgsarbejdet primært tog sigte på en revision af den danske lov. Flere medlemmer (Dansk Erhvervsgartnerforening og Forædlerforeningen for Vegetativt Formerede Planter) gav imidlertid udtryk for, at med den meget betydelige internationale samhandel med jordbrugsprodukter kunne en dansk lovrevision kun betragtes som en mindre del af en større enhed. Disse medlemmer ønskede derfor hele spørgsmålet om forædlerbeskyttelsen vurderet i en større og bredere sammenhæng.

De pågældende udvalgsmedlemmer har tilkendegivet, at der ikke hersker uenighed eller utilfredshed med den overordnede målsætning for og de intentioner, der ligger bag UPOV-konventionen og den danske lov, men at UPOV-konventionen på centrale områder efter deres opfattelse medfører uensigtsmæssige begrænsninger og problemer i den nationale lovgivning, i det internationale samarbejde om forædlerbeskyttelse, i den internationale samhandel og i forholdet mellem forædlere og producenter. Der var på denne baggrund enighed i udvalget om, at betænkningen burde indeholde en samlet vurdering af forædlerbeskyttelsen og dens praktiske **funktion.**

De spørgsmål, der er gjort til genstand for nærmere drøftelse i udvalget er indeholdt i 4 hovedområder, jfr. nærmere herom i betænkningen.

Som anført er forædlerbeskyttelsen for planter baseret på den internationale UPOV-konvention. Trods tilslutning til konventionens overordnede målsætning må det anses for et

betydeligt problem, at kun 17 lande indtil nu har tilsluttet sig konventionen. Det er endvidere et hovedproblem, at konventionen fuldt ud er baseret på national lovgivning, hvilket dels medfører forskelligartet lovgivning i de enkelte lande, dels at de plantegrupper, der er inddraget under beskyttelsen, er forskellig. Specielt inden for prydblanteområdet kan disse forhold medføre væsentlige forskelle i produktionsvilkårene i de enkelte lande, og dermed problemer i den internationale samhandel.

I henhold til UPOV-konventionen kan forædlere, som anført ovenfor, med visse begrænsninger selv fastsætte sine vilkår for udnyttelsen af en beskyttet plantenyhed. Både afgrænsningen af forædlerens ret og relationerne mellem kontraktparterne har derfor været centrale elementer i udvalgets drøftelser.

Med hensyn til beskyttelsens omfang har udvalget ikke fundet det hensigtsmæssigt at anbefale en ændring. Forædlerens ret omfatter således fortsat formeringsmaterialet i det omfang, det anvendes til videre formering.

Med hensyn til relationerne mellem forædlere og producenter af havebrugsarter har udvalget med tilfredshed konstateret, at der ved fælles drøftelser mellem organisationerne i de senere år i øget grad er opnået enighed om regulering af forholdene mellem de 2 kontraktparter.

Der foreslås en række konkrete ændringer af den hidtidige lovgivning til **gennemførelse** af disse aftaler mellem havebrugets organisationerne bl.a. om beskyttelsesperiodens længde og om navngivning af planter. Endvidere foreslås forskellige tekniske ændringer af loven og administrationen heraf med henblik på at understøtte denne udvikling. Ændringerne er tiltrådt af alle udvalgets medlemmer.

En del af de i betænkningen omhandlede problemer har kunnet løses ved en revision af den danske lov. På centrale områder må det imidlertid konstateres, at en løsning alene kan opnås gennem internationale aftaler, herunder ændring af UPOV-konventionen.

Som det fremgår af betænkningen, er det udvalgets opfattelse, at en del problemer kan løses gennem en ændring og udbygning af samarbejdet mellem de offentlige myndigheder og organisationerne, og det er hensigten at gennemføre de nødvendige organisatoriske ændringer til sikring heraf, jf. bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Udvalget har samtidig udarbejdet et udkast til en lov om plantenyheder, der er optaget som bilag til betænkningen.

Det foreliggende lovforslag svarer til udvalgets udkast.

Udvalgets medlemmer har været enige om, at man ved en revision af den danske lovgivning bør tilstræbe, at lovteksten får den højest mulige grad af enkelthed og klarhed, således at mulighederne for fortolkningstvivel reduceres mest muligt.

En gennemgang af den nævnte UPOV-modellov og af en række andre UPOV-medlemsstaters nationale lovgivning har vist, at disse sprogligt og systematisk ikke opfyldte de nævnte forudsætninger om enkelthed og klarhed, som er nogle af hjørnestenene i regeringens moderniserings- og regelsaneringsprogrammer.

Lovforslaget er derfor udarbejdet i overensstemmelse med moderne dansk lovgivningstradition med fornøden hensyntagen til de løsninger på konkrete problemer, som er indeholdt i den nævnte UPOV-modelllov m.fl.

Lovens titel foreslås ændret fra lov om beskyttelse af forædlerrettigheder for planter til lov om plantenyheder for at understrege, at det er plantenyheder, der er genstand

for beskyttelse, og at beskyttelsen udløser både rettigheder og pligter for såvel forædleren/sortsejeren som for producenten.

Den gældende lovtekst er optaget som bilag til lovforslaget.

Lovforslaget har ikke personalemæssige eller økonomiske konsekvenser for staten eller kommunerne.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1

Stk. 1. Svarer til § 1, stk. 1 og 2, i den gældende lov og angiver lovens formål og indhold.

Efter § 1, stk. 1, i den gældende lov kan plantenyheder, der er frembragt ved planteforædling, beskyttes her i landet.

Det fremgår ikke af den gældende lov, hvad der forstås ved begrebet planteforædling, og såvel kunstigt som naturligt frembragte mutationer må betragtes som værende omfattet. Også planter, der er hjembragt fra udyrkede områder, og som efter en dyrkningsperiode under hjemlige kulturforhold udvælges under hensyntagen til specielle egenskaber, anses som omfattet af forædlingsbegrebet.

Man har ikke fundet det muligt eller hensigtsmæssigt at forsøge opstillet en definition af forædlingsbegrebet, men finder, at enhver sort, der opfylder kriterierne for at opnå beskyttelse efter loven, bør kunne beskyttes uanset tilblivelsesprocessen. Med den øgede anvendelse af bioteknologiske metoder vil en definition af begrebet "forædling" hurtigt kunne forældes i forhold til udviklingen.

Som en konsekvens af ovenstående vil enhver, der fremkommer med en ny sort, kunne betegnes som forædler af sorten uan-

set, om den er frembragt ved forædlingsarbejdet eller er fundet vildtlevende i naturen.

Enhver ny sort vil herefter kunne beskyttes som plantenyhed, hvis den opfylder betingelserne i § 4 og § 8, stk. 1.

Efter den gældende lovs § 1, stk. 2, kan en gruppe kulturplanter, der ved bekendtgørelse er henført under lovens område ikke administrativt undtages herfra. Denne bestemmelse er ikke medtaget, da det ikke findes rimeligt at afskære muligheden for - efter aftale med de berørte erhvervsorganisationer - at opgive adgangen til at meddele beskyttelse af arter, der har mistet erhvervsøkonomisk betydning. En art, der herefter bliver slettet, vil naturligvis påny kunne henføres under loven, såfremt der måtte opstå ønske herom.

Optagelse af nye arter og slægter på artslisten kan som følge af manglende international harmonisering i visse tilfælde have en negativ virkning for den danske produktion af beskyttede sorter. Dette gælder specielt for vegetativt formerede havebrugsarter. Det er derfor hensigten forud for kommende udvidelser af artslisten også at lade de erhvervs- og handelspolitiske konsekvenser indgå i overvejelserne. De interesserede erhvervsorganisationers tilslutning forudsættes som hidtil normalt at foreligge, før nye plantegrupper inddrages under loven.

Stk. 2 sammenholdt med § 6, stk. 2, og § 14 svarer til § 5, stk. 1, i den gældende lov.

Stk. 3 svarer til § 14, stk. 2, i den gældende lov. I overensstemmelse med **UPOV-konventionen** fastslås, at levende planter og plantemateriale af en registreret plantenyhed er omfattet af loven; men rettigheder og forpligtelser efter loven kan kun gøres gældende i det omfang, planterne eller

plantematerialet anvendes til formering af plantenyheden. Lovforslaget giver således ikke sortsejeren ret til at fastsætte vilkår, der retter sig mod salget af det færdige produkt fx. om anvendelse af et bestemt varemærke, særlig emballage e.l.

Til § 2

§ 2 svarer til § 4 i den gældende lov.

Repræsentanter for de interesserede erhvervsorganisationer har peget på behovet for en løbende drøftelse af de mange erhvervspolitiske spørgsmål, som plantenyhedsbeskyttelsessystemet giver anledning til, og det er derfor hensigten at nedsætte et udvalg med deltagelse af de berørte erhvervsorganisationer, hvor disse spørgsmål kan drøftes.

Plantenyhedsnævnet skal som hidtil udelukkende varetage de **plantefaglige** og administrative funktioner.

Til § 3

§ 3 svarer til § 19, stk. 1, 2 og 5 i den gældende lov.

Vilkårsnævnet for Plantenyheder har ikke hidtil spillet den forudsete rolle. Dette skyldes formentlig flere forhold: usikkerhed hos producenten med hensyn til omkostninger m.v. ved indbringelse af sager for nævnet, forventninger om lang sagsbehandling og tvivl om nævnets faglige kompetance.

Vilkårsnævnet forventes imidlertid at kunne komme til at spille en vigtig rolle, og det er hensigten efter forhandling med organisationerne at fastsætte ændrede retningslinier for nævnets funktion og sammensætning med henblik på at sikre opfyldelsen af nævnets formål.

Til § 4

Stk. 1 svarer til § 1, stk. 1 og 4, i den gældende lov og angiver sammen med stk. 2 de formelle betingelser for, at en sort kan opnå beskyttelse.

I overensstemmelse med art. 6 i **UPOV-konventionen** som revideret i 1978 har landbrugsministeren til gennemførelse af stk. 1, nr. 2, 2. led, i den gældende lov, senest ved bekendtgørelse nr. 137 af 26. marts 1982, fastsat, at en sort kan registreres som plantenyhed her i landet, hvis den ikke har været udbudt til salg eller forhandlet i udlandet i mere en 4 år eller for så vidt angår træer i mere end 6 år. (Bestemmelsen er i § 1 den gældende lov og bekendtgørelse fejlagtigt formuleret "inden for de sidste", jf. § 1, i stedet for "i mere end de sidste"). Det foreslås, at disse åremålsangivelser anføres i lovteksten, da de kun vil kunne ændres på grundlag af en ændring af art. 6 i UPOV-konventionen.

Den hidtidige praksis vil blive opretholdt, hvorefter kontraktavl og -afprøvning af en sort forud for anmeldelsen til Plantenyhedsnævnet ikke anses som salg.

Ved "salg" forstås salg, fordeling, levering eller anden form for overdragelse af formeringsmateriale med henblik på erhvervsmæssig formering.

Stk. 2, nr. 1 og 2, svarer til § 3, stk. 1, 1. og 2. pkt., i den gældende lov og fastsætter betingelserne for, at en sortsejer med bopæl eller sæde i en stat, der ikke er medlem af UPOV, kan opnå beskyttelse af en sort her i landet.

Stk. 2, nr. 3, er nyt, men afspejler praksis, hvorefter Plantenyhedsnævnet efter anmodning meddeler beskyttelse af sorter af landbrugsplantearter, der efter værdiafprøvning er optaget på den officielle danske sortsliste over landbrugsplanter efter bestemmelserne i Landbrugsministeriets

bekendtgørelse nr. 60 af 16. februar 1984. Bestemmelsen vil kun i begrænset omfang finde anvendelse på sorter af andre plantearter.

Stk. 3 svarer til § 3, stk. 2, i den gældende lov.

Til § 5

Stk. 1 og 2 svarer til § 6 i den gældende lov og angiver fremgangsmåden ved anmeldelse af en ny sort, der ønskes registreret som plantenyhed.

Stk. 3 og 4 svarer til § 7, stk. 1-3 i den gældende lov. De efter § 7, stk. 1, krævede oplysninger vil fremgå af det skema, som skal udfyldes i forbindelse med anmeldelsen af en ny sort. Da nævnet kan kræve yderligere oplysninger efter § 7, stk. 2, er angivelsen af oplysninger ikke udtømmende og foreslås derfor udladt her.

Til § 6

Stk. 1 svarer til § 6, stk. 2, i den gældende lov. Form og indhold af meddelelsen vil blive fastlagt af Plantenyhedsnævnet efter forhandling med de interesserede parter.

Til § 7

§ 7 er ny og er optaget for at give Plantenyhedsnævnet mulighed for at gribe ind over for anmeldelser, der er indgivet for at sikre en prioritet, men som ikke inden en rimelig frist følges op med henblik på at opnå en registrering.

Stk. 2 svarer til § 5, stk. 2, i den gældende lov.

Til § 8

Stk. 1 svarer til § 1, stk. 5, i den gældende lov.

Stk. 2 svarer til § 3, stk. 1, 3 og 4 pkt., i den gældende lov.

Til § 9

Stk. 1 svarer til § 1, stk. 3, i den gældende lov og angiver de tekniske betingelser, som en sort skal opfylde for at kunne registreres som plantenyhed.

Sorter, der er anmeldt til Plantenyhedsnævnet efter denne lov eller til Sekretariatet for Sortsafprøvning efter Landbrugsministeriets bekendtgørelse om en sortsliste over landbrugsplanter anses efter fast praksis som "kendt på anmeldelsestidspunkt".

Stk. 2 og 3 svarer til § 8, stk. 1, i den gældende lov og fastlægger Plantenyhedsnævnets forpligtelser i forbindelse med behandlingen af en anmeldelse.

Til § 10

§ 10 svarer til § 8, stk. 2, i den gældende lov og angiver behandlingen af indkomne indsigelser mod registrering af en anmeldt sort.

Til § 11

Stk. 1 svarer til § 9, stk. 1, i den gældende lov og foreskriver afprøvning af en anmeldt sort forud for registreringen.

Stk. 2 svarer til § 9, stk. 4, i den gældende lov og åbner for anerkendelse af afprøvning foretaget i udlandet.

Til § 12

§ 12 angiver proceduren ved registrering af en plantenyhed.

Stk. 1 svarer til § 10, stk. 1, i den gældende lov.

Stk. 2 svarer til § 10, stk. 2, i den gældende lov. Form og indhold af meddelelsen vil blive fastlagt af Plantenyhedsnævnet efter forhandling med de interesserede parter.

Stk. 3 svarer til § 5, stk. 2, i den gældende lov.

Til § 13

§ 13 svarer til § 10, stk. 2, i den gældende lov. Form og indhold af beskyttelsesbrevet vil blive fastlagt af Plante-nyhedsnævnet efter forhandling med de berørte parter.

Enhver kan hos Plantenyhedsnævnet rekvirere kopi af beskyttelsesbrevet og den tilhørende beskrivelse, der tilsammen udgør det juridiske grundlag for beskyttelsen.

Til § 14

Det er hensigten at plantenyhedsarkivet i størst muligt omfang skal være offentligt tilgængeligt. Der skal dog tages rimeligt hensyn til en forædlers interesse i at hemmeligholde visse oplysninger om sortens tilblivelse og afstamning, især for så vidt angår hybridsorter.

§ 14 svarer til § 5, i den gældende lov.

Til § 15

§ 15 svarer til § 11, i den gældende lov, som er gennemført ved Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 364 af 5. august 1970 om navngivning af plantenyheder. Tillægsbetegnelsen kan være et varemærke, et person- eller firmanavn, et stednavn eller et særpræget navn på en fast ejendom.

Til § 16

§ 16 svarer til § 12, stk. 1, i den gældende lov, som ændret ved § 1, stk. 2, i lov nr. 131 af 25. marts 1981, men indebærer en forlængelse af den mulige beskyttelsesperiode for træer og grundstammer af disse fra 18 til 25 år, for andre ukønnet formerede planter fra 15 til 25 år og for **kønnet** formerede planter fra 20 til 25 år. For kartofler er beskyttelsesperioden uændret 25 år.

Til § 17

§ 17 svarer til § 16, stk. 1, og stk. 6, 2. pkt., i den gældende lov.

Stk. 1 angiver, hvornår en registrering skal annulleres, dvs. slettes med tilbagevirkende kraft.

Stk. 2 angiver, hvornår en registrering skal slettes med virkning fra slettelsestidspunktet.

Stk. 3 angiver, hvornår en registrering kan slettes med virkning fra slettelsestidspunktet.

Til § 18

Stk. 1-3, svarer til § 16, stk. 2, 4 og 5, i den gældende lov.

Til § 19

Bestemmelsen svarer til § 16, stk. 6, i den gældende lov.

Form og indhold af den i stk. 3 nævnte meddelelse vil blive fastlagt af Plantenyhedsnævnet efter forhandling med de berørte parter.

Til § 20

Stk. 1 svarer til § 14, stk. 1, i den gældende lov.

Et vilkår fra sortsejers side om, at en producent, der ønsker at indlede en formering af en plantenyhed, skal købe formeringsmateriale hos sortsejeren eller den, denne henviser til, vil ikke blive anset som et urimeligt vilkår. Den i § 22 indeholdte frie opformeringsret omfatter således kun producentens efterfølgende indkøb af formeringsmateriale, jf. bemærkningerne til § 22.

Det er fundet hensigtsmæssigt at præcisere, at de vilkår, en sortsejer fastsætter i en kontrakt om udnyttelsen af en plantenyhed, ikke må angå rettigheder, som måtte tilkomme sortsejeren efter anden lovgivning.

Da lovforslagets § 1, stk. 3, fastslås, at planter og plantemateriale af en plantenyhed kun er omfattet af loven, hvis det anvendes til formering af plantenyheden, finder man det ikke rimeligt, om sortsejeren i en kontrakt om formering af plantenyheden samtidig kunne fastsætte bestemmelser f.ex. om at planter af denne sort kun måtte markedsføres under et af sortsejeren registreret varemærke. En aftale herom bør nedfældes i en særlig kontrakt, der udelukkende henviser til varmemærkelovgivningen og derved gør det klart for producenten, at der er tale om vilkår uden for plantenyhedsloven.

Ved "salg" skal forstås salg, samt fordeling, levering eller anden form for overdragelse af formeringsmateriale med henblik på erhvervsmæssig anvendelse.

Stk. 2 svarer til § **15c**, stk. 2, i den gældende lov. Efter fast praksis er det accepteret, at også **erhvervsfaglige** organisationer kan påberåbe sig en retlig interesse i disse sager også derfor er berettiget til at indbringe dem for Vilkårsnævnet.

Stk. 3 svarer til § 14, stk. 3, i den gældende lov.

Stk. 4 svarer til § 14, stk. 2, og § 14a, i den gældende lov, jf. Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 1 af 7. januar 1970, som ændret ved bekendtgørelse nr. 479 af 4. november 1971, om forædlerafgift for formering af visse beskyttede plantenyheder til erhvervsmæssig anvendelse i egen bedrift.

Stk. 5 er nyt og skal sikre, at plantenyhedsloven ikke udnyttes til at indarbejde en varemærkeregistreret tillægsbetegnelse, der via varemærkeloven kan beskyttes for 10 år ad gangen uden begrænsning, medens beskyttelsen efter plantenyhedsloven bortfalder efter 25 års forløb, hvorefter plantenyheden frit kan benyttes til formering af enhver. I modsætning til plantenyhedsloven pålægger varemærkeloven ikke sortsejeren forpligtelser over for producenten af plantenyheden, men berettiger sortsejeren til at kræve licens for enhver anvendelse af tillægsbetegnelsen, selv ved salg af det færdige produkt.

Til § 21

§ 21 svarer til § 15 i den gældende lov.

§ 22

§ 22 svarer til § 15a, stk. 1, i den gældende lov.

Ved § 22 opretholdes princippet om den frie formeringsret, der indebærer, at sortsejeren ikke kontraktligt kan binde en producent til at kun at anvende formeringsmateriale, der leveres af sortsejeren eller den, sortsejeren henviser til. Et sådant vilkår kunne give problemer, såfremt materialet ikke kvalitets- og plantesundhedsmæssigt er på højde med formeringsmateriale, producenten selv kan fremstille ved vedligeholdelse eller købe hos andre, jf. iøvrigt bemærkningerne til § 20, stk. 1.

§ 22 pålægger derfor kun sortsejeren en leveringspligt, såfremt der opstår mangel på egnet formeringsmateriale på det frie marked.

Kravet til sortsejeren om levering af "egnet" formeringsmateriale indebærer, at materialet skal være godkendt af Statens Plantetilsyn efter Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 344 af 11. juli 1985 om planter til plantning.

Hvor plantematerialet ikke degenererer ved videreformering, kan en producent derfor afvise et krav om kontraktmæssig pligt til kun at aftage formeringsmaterialet fra sortsejeren som et urimeligt vilkår, jfr. lovudkastets § 20. I de tilfælde, hvor plantematerialet degenererer, kan pligten til at aftage nyt formeringsmateriale fra sortsejeren ikke gå videre end til, hvad der er nødvendigt til sikring af sortens **vedligeholdelse**.

Til § 23

§ 23 giver henholdsvis Landbrugsministeren og Vilkårsnævnet hjemmel til i visse situationer at pålægge en sortsejer at levere formeringsmateriale af en plantenyhed.

Stk. 1 svarer til § 15a, stk. 2 og 3, i den gældende lov.

Stk. 2 svarer til § 15b, i den gældende lov.

Til § 24

§ 24 er en ny bestemmelse, der giver såvel sortsejeren som producenten mulighed for en reguleret udnyttelse af en ny sort allerede inden, den er registreret som plantenyhed.

Bestemmelsen vil især være af betydning inden for prydplantesektoren, hvor plantenyheder ofte har en relativt begrænset "levetid" på grund af den stærke konkurrence i denne sektor. Bestemmelsen forventes især at finde anvendelse

for sorter, der allerede er registreret i udlandet og som derefter anmeldes med henblik på beskyttelse her i landet, jf. lovforslagets § 4, stk. 1, nr. 2.

Man finder det rimeligt, at beskyttelsesperioden, jf. § 16, i de her nævnte tilfælde løber fra tidspunktet for anmeldelsen og ikke først fra **registreringstidspunktet**.

Da producenten har betalt licens under forudsætning af, at sorten vil blive registreret som plantenyhed, findes det tilsvarende rimeligt, at producenten i enhver henseende stilles lige med andre producenter af ubeskyttede sorter, hvis sorten af den eller den anden grund ikke registreres som plantenyhed.

For at sikre, at producenterne får de opkrævede licensbeløb tilbage, er det fundet rimeligt at foreslå en deponeringsordning for licensbeløb, der indbetales i anmeldelsesperioden.

Til § 25

Stk. 1 svarer til § 16, stk. 3 og 4, i den gældende lov.

Stk. 2 svarer til § 19, stk. 4, i den gældende lov.

Til § 26

§ 26 er ny, men svarer til § 66, stk. 1 i patentloven, jf. lovbekendtgørelse 546 af 25. oktober 1978.

Til § 27

§ 27 svarer til § 7, stk. 4, og § 19, stk. 5, i den gældende lov.

Til § 28

§ 28 svarer til § 20 og § 27, stk. 3, i den gældende lov.

En civilretlig sag vil som regel blive anlagt af en forædler, der har begrundet mistanke mod en producent om, at den pågældende opformerer en plantenyhed i strid med bestemmelserne i § 20.

Et egentligt bevismateriale vil normalt først kunne tilvejebringes gennem en prøvedyrkning af prøver udtaget i producentens virksomhed sammenholdt med de oplysninger om den beskyttede sort, som er registreret i Plantenyhedsnævnet.

Stikprøver til brug ved en prøvedyrkning vil på grundlag af en dommerkendelse kunne udtages af Statens Plantetilsyn, og en prøvedyrkning vil kunne gennemføres af Plantenyhedsnævnet. Det forsættes, at omkostningerne ved udtagelsen af stikprøver og prøvedyrkningen dækkes af den tabende part i sagen.

Til § 30

Bestemmelsen i § 20, stk. 5, bør kun have virkning **fra lovens ikrafttræden** og forslås derfor begrænset som anført.

